

ДВНЗ «УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

КАФЕДРА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

**КУРСОВІ РОБОТИ В СИСТЕМІ
ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
ЗА СПЕЦІАЛЬНОСТЯМИ
ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ,
СЕРЕДНЯ ОСВІТА (ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА)**

Ужгород, 2018

УДК 372.879.6.011.3 (075.8)

ББК Ч 51р.30

Т 50

Товт В.А., Маріонда І.І.

Курсові роботи в системі підготовки фахівців за спеціальностями фізична культура і спорт, середня освіта (фізична культура) /В.А. Товт, І.І.Маріонда //навчальний посібник. -Ужгород: Фест-принт, 2018.- 61с.

Навчальний посібник «Курсові роботи в системі підготовки фахівців за спеціальностями фізична культура і спорт, середня освіта (фізична культура)» укладено кандидатом педагогічних наук, доцентом Товт Валерій Адальбертовичем та кандидатом педагогічних наук, доцентом Маріондою Іваном Івановичем. У посібнику надані загальні правила і поради з підготовки та захисту курсових робіт. Він достатньо повно охоплює питання підготовки студентами курсових робіт, містить посилання на нормативну базу, в якій визначаються вимоги щодо підготовки наукових видань загалом, та курсових робіт зокрема. Навчальний посібник призначений для викладачів Ужгородського національного університету та студентів, які проходять підготовку за спеціальностями 017 – «Фізична культура і спорт» і 014 – «Середня освіта (фізична культура)».

Рецензенти:

кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент Молнар М.В.;
кандидат наук з фізичного виховання і спорту Семаль Н.В.

Рекомендовано до друку методичною комісією
факультету здоров'я та фізичного виховання
ДВНЗ «Ужгородський національний університет,
протокол № 10, від 4 червня 2018 р.

Ужгород, 2018

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	3
1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	7
1.1. Нормативні вимоги до курсової роботи	7
1.2. Вибір теми курсової роботи (крок перший)	8
1.3. Способи здійснення пошуку літературних джерел (крок другий)	9
1.4. Осмислення проблеми досліджень та способів її вирішення (крок третій)	13
1.5. Визначення технології проведення досліджень (крок четвертий)	15
2. СТРУКТУРА КУРСОВОЇ РОБОТИ ТА ПІДГОТОВКА ЇЇ ОСНОВНИХ РОЗДІЛІВ	19
2.1. Вимоги до розділу курсової роботи «ЗМІСТ»	19
2.2. Підготовка розділу «ВСТУП»	21
2.3. Підготовка розділу I. «ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ»	23
2.4. Підготовка розділу II. «ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ»	24
2.5. Підготовка розділу III. «РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ»	26
2.6. Підготовка розділу «ВИСНОВКИ»	28
2.7. Підготовка розділу «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ»	29
2.8. Підготовка розділу «ДОДАТКИ»	30
3. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ РОБОТИ	31
3.1. Загальні вимоги	31
3.2. Вимоги до розділів курсової роботи	32
3.3. Ілюстрації	34
3.4. Таблиці	36
3.5. Формули	37
3.6. Посилання	38
3.7. Нумерація	39
4. ДИФЕРЕНЦІЙОВАНИЙ ЗАЛІК ЯК ФОРМА ЗАХИСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ	41
4.1. Порядок проведення захисту курсової роботи	41
4.2. Методика оцінювання курсової роботи	43
4.3. Корисні поради	45
РЕЗЮМЕ	49
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	50
ДОДАТКИ	51

ПЕРЕДМОВА

Концепція навчання в сучасній вищій школі приділяє велику увагу самостійній роботі студентів оскільки викладачі мають вказати студентам шлях до отримання знань, а студенти вже самі повинні використати ці поради, щоби відкрити для себе передові досягнення науки, набути необхідних в сучасному житті професійних навичок та вмінь. Саме тому творчий науковий пошук всього нового, що дуже швидко з'являється в спорті та фізичній культурі, творча активність студентів під час підготовки курсових робіт є тими «лакмусовими папірцями», які визначають їхню майбутню професійну компетентність.

Курсова робота є першою ланкою наукової підготовки та однією із офіційних форм звітності студентів за пройдений матеріал з тієї чи іншої навчальної дисципліни. Дисципліни, з яких повинна бути підготовлена курсова робота, визначаються навчальним планом. Як правило, навчальний план передбачає підготовку курсових робіт з тих дисциплін, які є професійно-орієнтовними для тієї чи іншої спеціальності.

Курсова робота з навчальної дисципліни – це індивідуальне завдання, яке передбачає закріплення, поглиблення і узагальнення знань, одержаних студентом за час навчання та їх застосування для комплексного вирішення конкретного фахового завдання. Курсові роботи вчать працювати з літературою, сприяють поглибленню теоретичних знань, розвивають навички їх практичного використання, самостійного розв'язання конкретних завдань. Тематика курсових робіт повинна відповідати завданням навчальної дисципліни і тісно пов'язуватися з практичними потребами обраного фаху. Теми курсових робіт затверджуються на засіданні кафедри [3].

Підготовка курсової роботи – це клопітка, багатоденна праця. Вона потребує значного напруження творчих сил студентів, особливо тих, хто робить перші кроки у дослідницькій роботі. Але інтенсивне використання творчого потенціалу безумовно сприяє підвищенню професійної кваліфікації студента. У процесі роботи студенти навчаються глибокому та усесторонньому аналізу і узагальненню значних масивів інформації, набувають навичок роботи з літературою та джерелами, самостійного письмового і усного формулювання думок. В процесі роботи над курсовою вони вчаться вільному користуванню спеціальною спортивною термінологією [5,6].

У чому ж різниця між цією курсовою й іншими формами творчої діяльності, зокрема літературними творами, рефератами? Спробуємо пояснити це на прикладі вимог до наукових досліджень у галузі природничих наук. Метою будь-якої наукової праці (так само і курсової) є виявлення нових фактів,

висновків, рекомендацій, закономірностей або ж уточнення відомих раніше, але недостатньо досліджених. Кожна курсова робота містить теоретичну частину, де нові факти систематизуються, і для них виявляються певні закономірності, які їх об'єднують, а також – практичну частину, в якій представлені результати власних досліджень. Отже, діяльність студента часто полягає в тому, щоби факти, які здаються нам звичними та банальними, представити під новим кутом зору і в результаті побачити те, що від інших спостерігачів залишалось прихованим. Інші форми творчої діяльності не передбачають проведення наукових досліджень та формулювання власних висновків за їх результатами.

За структурою і основними вимогами курсова робота практично не відрізняється від дипломної бакалаврської чи магістерської роботи. Однак в дипломній роботі бакалавра, чи магістра, на відміну від курсової, необхідно інтегрувати знання з усіх навчальних дисциплін, використати більше методик наукового дослідження, сформулювати власні висновки та пропозиції стосовно набутої професії. Дипломна робота магістра крім того базується на фундаментальних методиках дослідження і повинна мати наукову новизну вирішення конкретної проблеми, теоретичне та практичне значення. Курсова робота, як уже зазначалося, вивчає проблеми окремої навчальної дисципліни та обґрунтовує способи вирішення практичних завдань в діапазоні її компетенції.

Мета, завдання та порядок виконання курсових робіт, зміст та обсяг їх окремих частин, характер вихідних даних, а також інші вимоги наводяться у методичних вказівках, які розробляються кафедрами. Кількість курсових робіт визначається навчальним планом. На виконання курсової роботи в робочій навчальній програмі дисципліни передбачається не менше 2-ох кредитів [3].

Слід зазначити, що курсова робота є особливою формою письмової і усної звітності з навчальної дисципліни. Її особливість полягає у тому, що студенти понад трьох місяців практично самостійно формулюють конкретну проблему, аналізують першоджерела, досліджують існуючі та можливі шляхи її вирішення, пізнають специфічні методи наукового дослідження, проводять теоретичне та практичне обґрунтування своїх висновків. Із багатьох існуючих кожен студент вибирає свій специфічний напрям вирішення проблеми, доводить його ефективність. Опираючись на літературні джерела, здобуті знання з усіх дисциплін, які вивчалися, і попередній практичний досвід фізичних тренувань, студент формулює власні пропозиції що до покращення окремих елементів системи фізичного виховання і спорту [7].

Таким чином, курсова робота відрізняється серед творів, переказів, контрольних робіт, заліків та екзаменів відтворенням нових ідей та думок, завершеністю їх обґрунтування, конкретністю предмету та об'єкту дослідження, суворим дотриманням вимог що до її оформлення. Виконана у

письмовому варіанті, робота зберігається на кафедрі, як один з офіційних документів, що підтверджує кваліфікацію випускника.

Для більшої ефективності у підготовці роботи призначаються наукові керівники - переважно із числа науково-педагогічного складу випускових кафедр. Завдання наукових керівників – проводити колективні та індивідуальні інструктажі що до методики підготовки роботи. Керівникам не рекомендується нав'язувати студентам власні ідеї, заважати самостійному прояву творчості.

Захист курсової роботи (проєкту) проводиться прилюдно перед комісією у складі двох-трьох науково-педагогічних працівників кафедри, в тому числі і керівника курсової роботи. Результати захисту курсової роботи оцінюються за національною та європейською шкалами. Оцінка виставляється у відомість та залікову книжку студента. Студент, який без поважної причини не подав курсову роботу у зазначений термін або не захистив її, вважається таким, що має академічну заборгованість. При отриманні незадовільної оцінки студент за рішенням комісії виконує курсову роботу за новою темою або доопрацьовує попередню роботу в термін, визначений кафедрою. Курсові роботи зберігаються на кафедрі протягом одного року [4].

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Нормативні вимоги до курсової роботи

Нормативні вимоги до курсової роботи визначаються Положенням про курсові роботи за спеціальністю, яке розробляє кафедра. Кафедрою видаються посібники та методичні рекомендації щодо підготовки курсових робіт [5,6]. Нижче наведені основні вимоги до курсової роботи:

- **основу змісту курсової роботи** мав би становити принципово новий матеріал: опис відкритих фактів, явищ і закономірностей, а також узагальнення вже відомих даних. З огляду на це матеріал може містити дискусійні питання, пов'язані з переглядом наявних поглядів та уявлень.

- **зміст курсової роботи** повинен відповідати вимогам оригінальності, унікальності і неповторності наведених положень;

- **курсорова робота повинна бути підготовлена** у відповідності до затвердженої кафедрою теми; в роботі необхідно стисло, логічно викладати зміст і результати власних теоретичних та експериментальних досліджень (якщо такі проводилися), уникати загальних слів, бездоказових тверджень, тавтології;

- **назва курсової роботи** повинна бути, по можливості, короткою, відповідно до обраної теми та по суті вирішення наукової проблеми (задачі), вказувати на мету дослідження і його завершеність; інколи для більшої конкретизації до назви можна додати невеликий підзаголовок; у назві не бажано використовувати ускладнену термінологію псевдонаукового характеру; потрібно уникати назв, що починаються зі слів "Дослідження питання...", "Дослідження деяких шляхів...", "Матеріали до вивчення..." і ін., в яких не відбито достатньої суті проблеми;

- **мова** написання роботи - українська з використанням спеціальної термінології; стиль викладення - діловий, лаконічний; слід уникати речень та словосполучень, які не несуть нової інформації;

- **структура курсової роботи** складається із таких розділів: ЗМІСТ, ВСТУП, I. ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ; II. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ; III. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ; ВИСНОВКИ; СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ. В кінці роботи, за необхідністю може бути наданий розділ «ДОДАТКИ».

- **обсяг курсової роботи** – від 22 до 24 сторінок, що дорівнює 1 печатному листу;

• **послідовне здійснення початкових кроків** дослідника щодо підготовки курсової роботи (Рис.1.1.1).

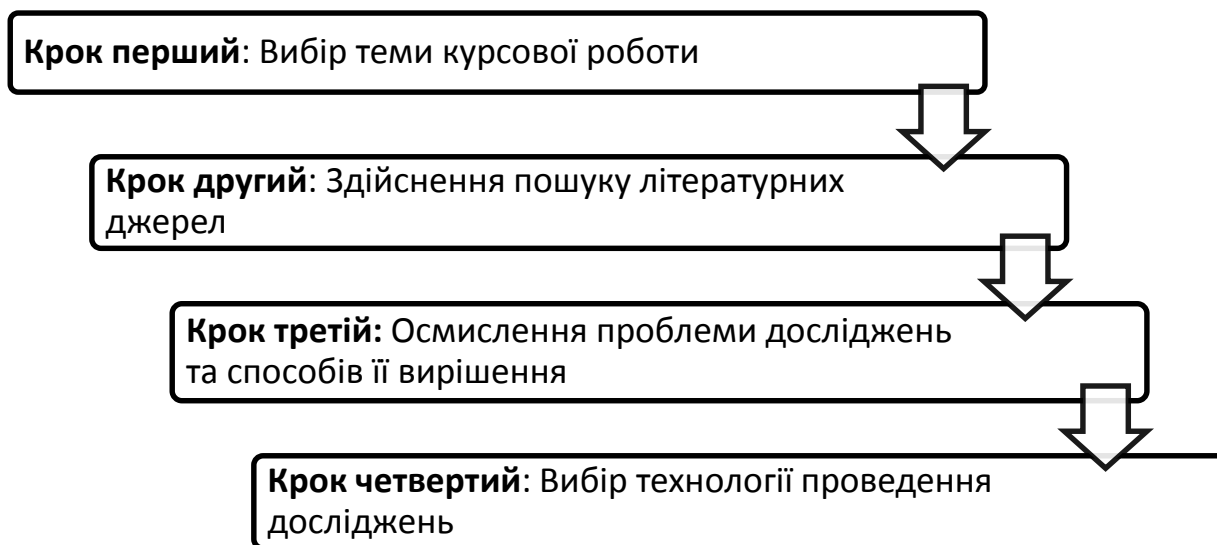

Рис. 1.1.1. Послідовність початкових кроків дослідника щодо підготовки курсової роботи

1.2. Вибір теми курсової роботи (крок перший)

ВИБІР ТЕМИ - перший важливий крок у підготовці курсової роботи. Йому передують ознайомлення із затвердженою на кафедрі тематикою курсових робіт. В результаті попереднього ознайомлення із запропонованими кафедрою темами, доцільно вибрати таку, яка є найбільш цікавою та доступною для дослідника (див. додаток В).

Часто буває, що студенти при виборі теми опираються на літературу, з якою вони вже знайомі. При виборі теми не потрібно лякатися думки про обмеженість доступної спеціальної літератури. Адже сумарна кількість всіх підручників і методичних посібників, які вивчаються студентами протягом навчання, складає багато десятків примірників. Всі вони з успіхом можуть бути використані у роботі. Підручники та посібники не є єдиним джерелом літератури.

В університетській бібліотеці зберігається багато збірників наукових праць конференцій, симпозіумів, конгресів, семінарів, періодичних наукових видань, монографій за профілем спеціальності. В них міститься велика кількість наукових статей, серед яких є висока імовірність підібрати такі, які за змістом найкраще можна використати в огляді літератури (Рис.1.2.1).

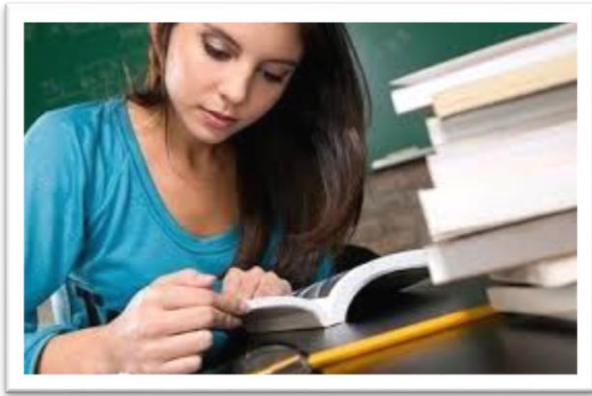

Рис.1.2.1. Робота з літературою

Не зайвою при остаточному обранні теми курсової роботи буде опора на власний практичний досвід та поради наукового керівника. Варто зважити, що легких тем не буває. Розкриття кожної потребує клопіткої роботи та максимального напруження творчих сил.

Отже у остаточному виборі теми головними орієнтирами повинні бути не чинники доступності літератури та джерел, а ступінь осмисленості проблеми та творча інтуїція.

1.3. Здійснення пошуку літературних джерел (крок другий)

Під час другого кроку доцільно вивчити існуючі можливості отримання науково-методичної інформації з обраної тематики досліджень. Маючи доступ до електронних ресурсів можна здійснити пошук інформації в мережі Інтернету.

Але не варто нехтувати можливостями бібліотечного фонду, який зберігає величезні масиви різноманітної інформації (Рис. 1.3.1).

Рис.13.1.Робота з бібліотечним каталогом

Професійні бібліотекарі завжди можуть надати кваліфіковану допомогу в пошуку потрібної літератури. Вони ж є відповідальними за створення зручних для роботи видів бібліографічних каталогів. Однак є певні правила роботи з джерелами інформації, які необхідно засвоїти.

По-перше, перед тим, як розпочати пошук, необхідно визначити, що ми хочемо знайти? Яка література нас цікавить? В чому полягає проблема, яку потрібно вирішити?

Таким чином, початку роботи кожен дослідник повинен поставити перед собою ряд важливих питань (Рис. 1.3.2):

- 1 • **Чи дійсно існує проблема, яку я хочу вирішити?**
- 2 • **Чи можу я сформулювати проблему свого дослідження в письмовій формі?**
- 3 • **Чи є ця проблема достатньо актуальною? Де можуть бути використані результати дослідження?**
- 4 • **Які способи вирішення подібних проблем можливі?**
- 5 • **Що вже зроблено іншими дослідниками для того, щоби вирішити цю проблему?**
- 6 • **Чи є щось таке, що іншими дослідниками було не вирішено, але воно є важливим для моїх досліджень?**

Рис. 1.3.2. Питання, які повинен поставити перед собою дослідник перед початком пошуку джерел.

Отже в літературі та інших джерелах інформації Ви повинні шукати відповіді саме на ці запитання (Рис. 1.3.3).

Слід пам'ятати, що розшукувана Вами інформація може міститися в різних джерелах: *тезах, наукових статтях, монографіях, докторських і кандидатських дисертаціях, офіційних патентах, підручниках навчальних і методичних посібниках, журналах і збірниках наукових праць, офіційних документах (законах, постановах, наказах, розпорядженнях, положеннях, статутах, ін.).*

Рис. 1.3.3. Робота з бібліотечним фондом

По-друге, для того, щоби не заплутатися у великій кількості інформації, її доцільно класифікувати та фіксувати у письмовому чи електронному варіантах.

Найпростіший спосіб збору і класифікації інформації, яким користувалися вчені усіх часів, є створення ПАПЕРОВОГО КАТАЛОГУ. За

останній час паперовий каталог першоджерел все частіше доповнюють електронним. Паперовий або електронний каталоги можуть бути створені особисто студентом - для конкретних досліджень, або вони вже створені бібліотекою – для загального користування.

Бібліотечний каталог – показник наявних у бібліотеці творів, який робить доступним склад та зміст всього бібліотечного книжкового фонду і сприяє його кращому використанню. Каталоги розкривають базу творів бібліотеки в різних аспектах і тим задовольняють будь-які запити читачів. Вони складаються для кожної бібліотеки окремо і відображають тільки її фонд.

Паперовим каталогом називаються картки, розміщені у зручній для пошуку послідовності, як правило з цупкого паперу однакового розміру, на яких записано першоджерело в установленому Вищою атестаційною комісією України (ВАК) порядку (див. додаток Б). На картці записано також анотація публікації стислій формі, що дозволяє одразу визначитися, чи цікаве для Вас це видання.

Каталоги можуть містити десятки тисяч карток з бібліографією різноманітних видань. Для зручності користування бібліотека пропонує каталоги першоджерел у двох варіантах (за абеткою та за змістом, тобто за галузями знань).

Нижче на рис.1.3.4 зображений один з варіантів бібліотечного паперового каталогу - її зовнішній вигляд.

Рис.1.3.4. Варіант бібліотечного паперового каталогу.

Одним з основних і обов'язкових каталогів для кожної бібліотеки є АЛФАВІТНИЙ. У ньому картки розставлені в алфавітному порядку за прізвищами авторів, а серед книг одного автора – за назвами творів. Картки в такому каталозі розставлені суворо за алфавітом. При пошуку матеріалу треба

прийняти до уваги те, що якщо книгу видали 1–3 автори – вона описується за прізвищем першого автора, якщо більше 3 – то за назвою, – це «ЗОЛОТЕ» правило каталогів. В алфавітному каталозі картки розставлені «буква за буквою»; якщо перші букви однакові, то за другою літерою, і т.д. – це «СРІБНЕ» правило каталогів.

Обов'язковим для всіх бібліотек є СИСТЕМАТИЧНИЙ каталог. У ньому книжковий фонд розкривається за змістом. Література подається за галузями знань, які розміщені у певній послідовності, за певною системою. Така послідовність дає можливість підібрати книги з певної галузі знань. Для полегшення роботи з систематичним каталогом і знаходження потрібного матеріалу складається АЛФАВІТНО-ПРЕДМЕТНИЙ ПОКАЖЧИК (АПП) – путівник для систематичного каталогу і картотеки. В АПП міститься перелік термінів, понять, галузей знань, відображених в каталозі. Кожному поняттю відповідає індекс рубрики систематичного каталогу, у якій зібрана необхідна література.

В кожній бібліотеці створюються фонди періодичних видань (журналів, газет). Для пошуку необхідної інформації у фонді періодичних видань створені ТЕМАТИЧНІ КАРТОТЕКИ, в яких картки посортовані за темами:

- Накази Міністерства освіти і науки;
- Фізична культура і рухова активність;
- Спорт;
- Основи безпеки життєдіяльності;
- Валеологія;
- Болонський процес.

Приступаючи до пошуку літератури відповідно до завдань курсової роботи за допомогою систематичного каталогу творів або систематичної картотеки статей, необхідно чітко сформулювати тему «зрозуміло для себе і для іншого». Неточність формулювання – основна причина невдалого пошуку джерел. Для одержання загального уявлення про тему починати пошук необхідно зі словників, енциклопедій, довідників, підручників, в яких можна знайти офіційну термінологію назв.

Електронним каталогом називають комп'ютерний файл, у якому записані за зручною для пошуку системою (за абеткою, або за тематикою) першоджерела та їх зміст у стислій формі.

Якщо Ви вирішили створити особистий паперовий чи електронний каталог, ви повинні дотримуватися певних правил. Перед тим, як занести до картки першоджерело слід ознайомитися з порядком його запису. Такий порядок запису першоджерел (бібліографії) можна знайти у журналах Вищої атестаційної комісії (ВАК) України (див. додаток Б). В особисту картку

доцільно занотувати деякі важливі положення, які Вас зацікавили. Слід звернути основну увагу на те, чи співпадає думка автора джерела, яке Ви вивчаєте, з висновками та рекомендаціями інших авторів, чи ця думка підтверджує або ж спростовує ваші особисті переконання. Такі стислі висновки повинні стати основним змістом нотаток, що заносяться до вашого особистого каталогу.

1.4. Осмислення проблеми досліджень та способів її вирішення (крок третій)

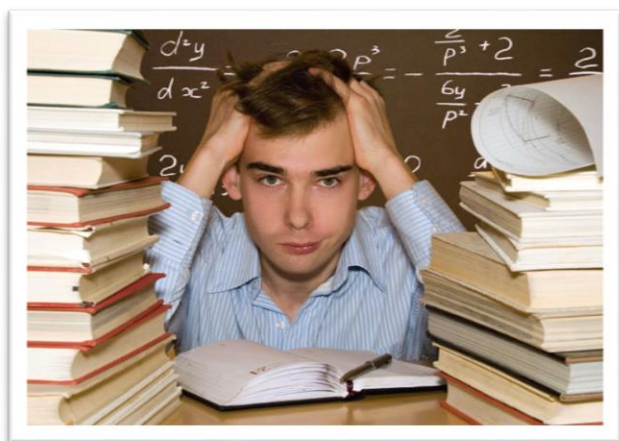

Рис. 1.4.1. Осмислення проблеми

Третій крок наукових досліджень, який слідує після аналізу літератури, передбачає осмислення наукової проблеми та визначення раціональних способів її вирішення (Рис.1.4.1).

Осмислити проблему досліджень означає сформулювати її у стислій письмовій формі, бажано одним реченням.

Проблемою є, як правило, протиріччя між дійсним станом речей і потребами виробництва (навчального процесу, якості життя тощо). Для прикладу: *"... з одного боку, фізична витривалість студента повинна забезпечувати протидію організму до несприятливих навантажень життєдіяльності, а з другого боку - програма з фізичного виховання, яка не забезпечує систематичну дію оптимального фізичного навантаження в мікроциклах тренувань, приводить до швидкого стомлення та зниження опірності організму до хвороб."*

Іноколи головну проблему для кращого осмислення можна умовно розділити на дві або три складові. У цьому разі стає можливим ефективніше вирішення головної проблеми шляхом послідовного розв'язання менших але більш конкретних проблем.

Вибір способів вирішення наукової проблеми означає певний алгоритм дій: формулювання мети, робочої гіпотези, головних завдань та визначення методики дослідження.

Мета дослідження формулюється одним реченням і узагальнено відповідає на питання: «Що є предметом, об'єктом та суб'єктом дослідження?»; "Яким повинен бути кінцевий результат?».

У галузі фізичного виховання і спорті під ПРЕДМЕТОМ ДОСЛІДЖЕННЯ розуміють конкретний процес фізичної чи спортивної підготовки; ОБ'ЄКТОМ ДОСЛІДЖЕННЯ - рахують, як правило, ті чи інші закономірності процесу фізичного виховання або спортивної діяльності; СУБ'ЄКТОМ ДОСЛІДЖЕННЯ слугує визначений дослідником контингент людей, які залучаються до дослідження.

До прикладу: «... метою дослідження є вивчення методичних засад процесу рухової активності студентів у періоді адаптації до навчального навантаження та обґрунтування експериментальної програми їх фізичної підготовки (можливо – не програми, а методичних рекомендацій або - комплексів фізичних вправ тощо)».

Робочою гіпотезою дослідження називають припущення щодо способу вирішення проблеми та очікуваних результатів. До прикладу: «... поетапна фізична підготовка з врахуванням динаміки показників адаптації до навчального навантаження, яка передбачає почергове використання рекреаційних та тренувальних засобів рухової активності, сприятиме підвищенню працездатності студентів й опірності їх організму до дії несприятливих чинників навчального процесу».

Завдання дослідження завжди формулюються з врахуванням мети та гіпотези. Для курсової роботи достатньо двох або трьох завдань. При формулюванні завдань молодосвідчені дослідники можуть допуститися таких типових помилок: 1) невідповідності завдань темі курсової роботи або проблемі досліджень, її меті та гіпотезі; неконкретності (завдання охоплюють занадто широкий спектр досліджень); 2) дублювання інформації (завдання частково співпадають або повторюють одне на одного); 3) дріб'язковість (завданнями визначено проведення недостатньо значимих досліджень); 4) відсутність новизни (завданнями визначені дослідження, проведені іншими авторами).

Для того, щоби не допустити помилок при формулюванні завдань, рекомендується користуватися такими ключовими словами: для першого завдання - "вивчити..."; для другого завдання - "обґрунтувати..."; для третього завдання - "перевірити ефективність...".

Прикладом можуть слугувати наступні ЗАВДАННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ:

1) вивчити основні фактори способу життя студентів та їх зв'язок з руховою активністю;

- 2) *обґрунтувати методичні рекомендації щодо програми фізичного виховання, яке сприятиме покращенню працездатності і здоров'я студентів;*
- 3) *перевірити ефективність експериментальних методичних рекомендацій фізичного виховання студентів в реальних умовах навчання.*

Перші два завдання є обов'язковими для курсових робіт. Третє завдання не є обов'язковим. Воно може бути включено за бажанням студента після узгодження з науковим керівником.

Приклад презентаційного зображення завдань дослідження представлений на Рис. 4.1.2.

Рис. 4.1.2. Приклад презентаційного зображення завдань дослідження

Тільки після того, коли сформульовані мета, проблемна ситуація, гіпотеза та основні завдання дослідження, можна приступати до наступного етапу в осмисленні способів вирішення наукової проблеми та завдань дослідження. Ця робота передбачає підготовку плану дослідження та підбір доцільних методів і методик, тобто - технологію проведення досліджень.

1.5. Вибір технології проведення досліджень (крок четвертий)

Зазвичай дослідження планують проводити по етапам (частинам). Етапи дослідження пов'язані із завданнями. Так, обґрунтуванню власних методичних рекомендацій, чи експериментальних комплексів фізичних вправ передуює етап вивчення обраного напрямку дослідження. У цьому випадку кількість етапів роботи може співпадати з кількістю завдань дослідження. Приклад поетапного планування досліджень представлений на Рис. 1.5.1.

Рис. 1.5.1. Приклад поетапного планування наукових досліджень

Підбір методів дослідження. Як правило, методи наукового дослідження підбираються із літературних джерел, тобто такі, які уже пройшли апробацію на респектабельних вибірках і визнані на державному рівні. Можливе застосування власних методів дослідження. Однак, у цьому разі необхідно провести власноруч спеціальні експерименти з перевірки їх валідності, або мати акт впровадження, або патент чи сертифікат на їх застосування.

При виборі наукових методів дослідження необхідно врахувати власні можливості їх використання (матеріальне забезпечення, тривалість дослідження, безпечність для піддослідних тощо). Тому захоплюватися занадто складними методами та методиками дослідження не варто. Використання простих, перевірених та адекватних методів дають кращі результати.

Проведення власного дослідження і збір первинного статистичного матеріалу. Після осмислення проблеми та способів її вирішення перед тим, як почати роботу над письмовим варіантом, необхідно провести власні дослідження і зібрати первинний статистичний матеріал. Це робота, яка формує у дослідника спеціальні знання, організаторські уміння і практичні навички. Для того, щоби виконати таку роботу, необхідно познайомитися із спеціальною літературою та досконало вивчити методи статистичної обробки результатів дослідження. Але перед усім потрібно скласти розгорнутий план дослідження.

Розгорнутий план дослідження. Найкраще план проведення дослідження пов'язати з основними завданнями, так як кожне з них потребує власних специфічних способів вирішення. Так, якщо перше завдання включає в себе вивчення основних факторів способу життя студентів та їх зв'язок з руховою активністю, першим пунктом плану може бути «Вивчення 15

першоджерел за відповідною тематикою та проведення спостереження за життєдіяльністю студентів в період їх навчання у вузі». Наступні пункти плану складаються аналогічним способом.

Загальноприйняті способи та методи вирішення завдань дослідження. Методика досліджень у галузі педагогіки і освіти передбачає два основні способи вирішення завдань дослідження: *пасивні і активні* (Рис. 1.5.2).

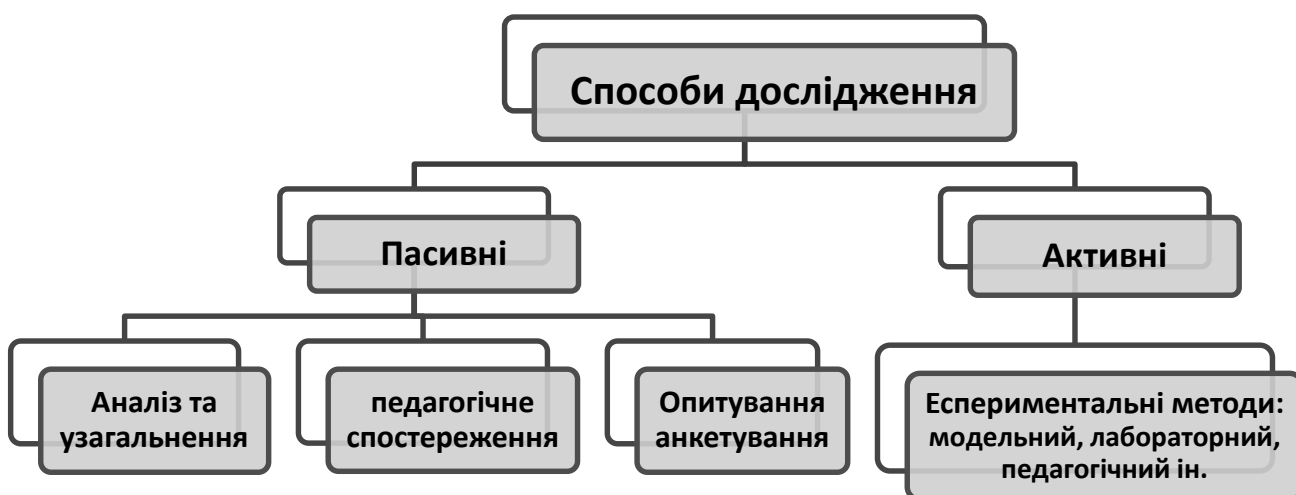

Рис. 1.5.2. Загальноприйняті способи та методи вирішення завдань дослідження

Пасивний спосіб вирішення завдання припускає вивчення проблеми без втручання у процеси, які вивчаються. Основними науковими методами такого вивчення є такі: 1) аналіз літератури наукової (*наукових статей, доповідей, монографій, дисертаційних робіт тощо*); методичної (*підручників, методичних посібників та розробок, лекцій тощо*); джерел (*офіційних і неофіційних документів, патентів на винаходи тощо*); 2) педагогічне спостереження; 3) опитування (інтерв'ювання); 4) анкетування (закрите, відкрите); 5) експертна оцінка, самооцінка; 6) статистична обробка матеріалів, тощо.

Активний спосіб вирішення завдання припускає вивчення проблеми з втручання у процеси, які вивчаються. Це, як правило, експериментальні методи дослідження (лабораторні, модельні, педагогічні, паралельні, послідовні експерименти, або інші). Вказані методи дослідження є пріоритетними для дипломних робіт бакалавра та магістра і не є обов'язковими - для курсових робіт. Активний спосіб вирішення завдання за вибором студента також може використовуватися в курсовій роботі для вирішення другого та третього завдань. У зв'язку з тим, що цей спосіб вважається складнішим в організації досліджень та потребує часто використання технічних приладів, його оцінювання як елемента курсової роботи є вищим.

Необхідно зазначити, що використання як пасивних, так і активних способів потребує чималої роботи, яка вимагає у дослідника складання плану на кожне спостереження або експеримент, документування (протоколювання) всієї інформації, що стосується конкретної проблеми. Зібраний матеріал, який має назву «ПЕРВИННА ДОКУМЕНТАЦІЯ», повинен бути затверджений печатками установ, на базі яких проводилися дослідження. Первинний матеріал має бути системно згрупований і зберігатися до кінцевого захисту курсової роботи.

Зібраний первинний матеріал досліджень обов'язково обробляється за допомогою методів математичної статистики з використанням одномірного математичного аналізу (*визначення відсоткових значень, порівняння середніх арифметичних величин з визначенням ступеня вірогідності різниці, дисперсійний аналіз ін.*). Може також використовуватись багатомірний математичний аналіз (*кореляційний, факторний, кластерний ін.*).

Рис.1.4.5. Підготовка рисунків і таблиць

Результати математичної обробки матеріалу необхідно оформляти у вигляді таблиць і рисунків (*графіків, фотознімків, схем, малюнків, діаграм тощо*). Вони повинні демонструвати результати досліджень в доступній наочній формі. Таблиці та рисунки до початку письмового оформлення роботи необхідно дати на перевірку науковому керівнику (Рис.1.4.5).

По можливості доцільно організувати проміжкові перевірки науковим керівником результатів одного чи декількох етапів дослідження з демонстрацією наочного матеріалу. Це дасть змогу автору курсової роботи своєчасно відкоригувати результати дослідження та формулювання висновків. Крім того, така перевірка є найбільш ефективною формою підготовки студента як науковця. Ефективними є попередні слухання курсових робіт, які дозволяють заздалегідь визначити якість наукової роботи та в подальшому рекомендувати її для представлення на науковій студентській конференції. Найкращі роботи можуть бути рекомендовані до участі в університетських, всеукраїнських та міжнародних конкурсах студентських наукових робіт.

2. СТРУКТУРА КУРСОВОЇ РОБОТИ ТА ПІДГОТОВКА ЇЇ ОСНОВНИХ РОЗДІЛІВ

Структура курсової роботи визначається Положенням про курсову роботу за тією чи іншою спеціальністю. Положення про курсову роботу повинно бути схвалене методичною комісією факультету та затверджене розпорядженням декана.

Структура курсової роботи включає в себе такі розділи: ВСТУП; I. ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ; II. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ; III. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ; ВИСНОВКИ; ПРОПОЗИЦІЇ; ЛІТЕРАТУРА ТА ДЖЕРЕЛА; ДОДАТКИ (при необхідності).

Інколи для зручності до структур курсової роботи включають розділ «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ».

2.1. Вимоги до розділу курсової роботи «ЗМІСТ»

Письмова підготовка основних розділів роботи починається із складання змісту. Фактично ЗМІСТ слугує таким собі загальним планом проведення досліджень за темою курсової роботи. ЗМІСТ друкується на одному або двох аркушах паперу у відповідності до загальних вимог. ЗМІСТ курсової роботи повинен включати такі розділи:

Варіант загальноприйнятої спрощеної форми розділу «ЗМІСТ»:

ВСТУП	3
I. ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ	5
II. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ	12
III. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ	13
ВИСНОВКИ	22
ПРОПОЗИЦІЇ	23
ЛІТЕРАТУРА ТА ДЖЕРЕЛА	24
ДОДАТКИ (при необхідності)	26

В курсових роботах не забороняється розділи поділяти на 2-4 підрозділи, як це прийнято в дипломних роботах бакалаврів та магістрів. Такий варіант змісту є більш складним, але зручнішим для роботи. Тому деякі студенти часто

складають розширений ЗМІСТ (план) роботи. Він відрізняється від звичайного змісту тим, що до кожного розділу та підрозділу додається коротка інформація про характер запланованої роботи з науковим прогнозуванням її результатів. Чітких вимог щодо об'єму та змісту такої інформації не має, однак в ній можуть бути відображені основні питання, що потребують вивчення.

Нижче надається варіант розширеної форми розділу «ЗМІСТ». В цьому варіанті розділи поділяються на підрозділи. Такий варіант ЗМІСТУ може слугувати Планом роботи, що полегшить її підготовку.

Варіант розширеної форми розділу «ЗМІСТ»:

I. ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ

- 1.1. Новітні технології покращення якості життя людини;
- 1.2. Рухова активність та якість життя учнів загальноосвітніх шкіл;
- 1.3. Обґрунтування гіпотези та завдань дослідження.

II. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

- 2.1. Організація дослідження;
- 2.2. Методи дослідження;

III. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ:

- 3.1. Порівняльна характеристика рухової активності учнів молодших класів з вадами здоров'я та практично здорових;
- 3.2. Обґрунтування експериментальних комплексів фізичних вправ для учнів молодших класів;
- 3.3. Результати аналізу сучасних методик фізичного тренування;
- 3.4. Інтерпретація результатів заключного педагогічного експерименту;

ВИСНОВКИ;

ПРОПОЗИЦІЇ;

ЛІТЕРАТУРА ТА ДЖЕРЕЛА;

ДОДАТКИ (при необхідності).

У процесі роботи над курсовою ЗМІСТ постійно корегується та доповнюється. В кінцевому варіанті з правого боку кожного розділу та підрозділу викладаються єдиною колонкою номери сторінок.

2.2. Підготовка розділу «ВСТУП»

«ВСТУП» - є першим і відносно самостійним розділом курсової роботи. Його призначення полягає в тому, щоби в лаконічній формі та у визначеній нижче послідовності інформувати про наступне (Рис.2.1.1):

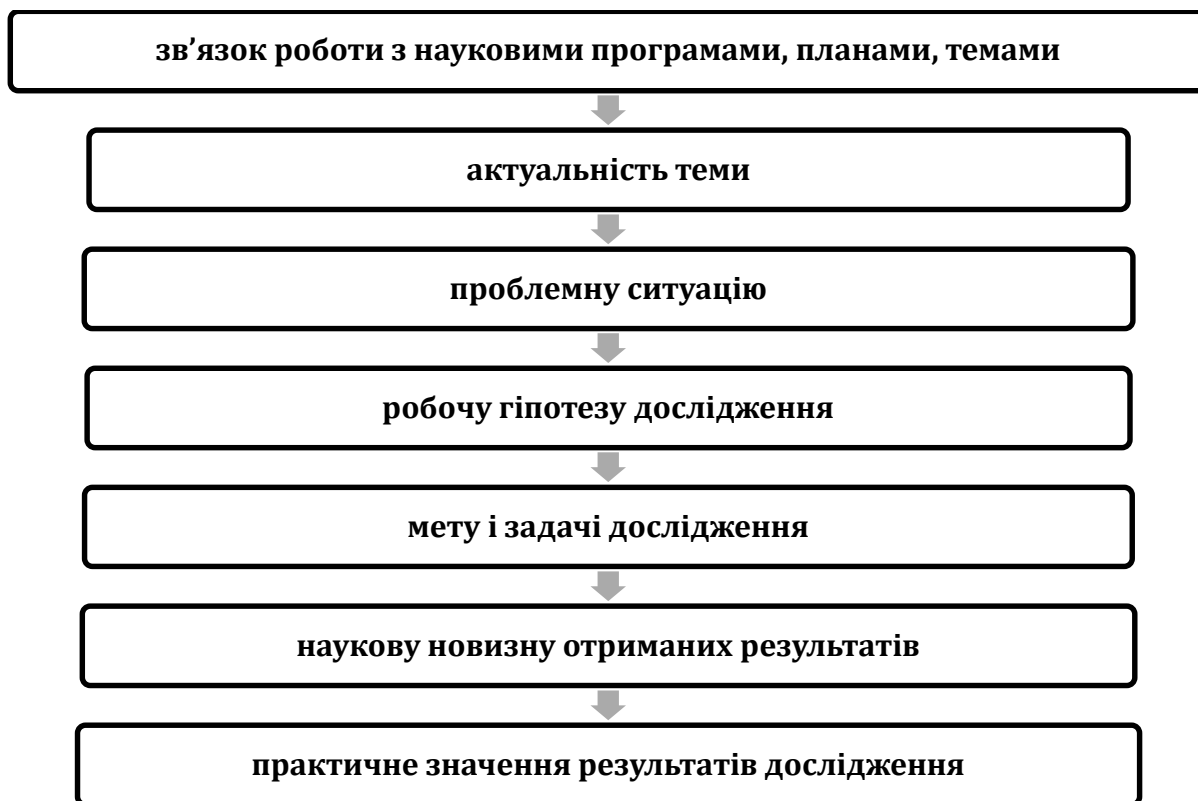

Рис.2.1.1. Основні питання, що висвітлюються в розділі «ВСТУП»

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. В цьому розділі вступу коротко викладається зв'язок обраного напрямку дослідження з планами кафедри, факультету, на базі яких виконується робота, а також з галузевими та (або) державними програмами, наприклад, державною програмою "Фізичне виховання - здоров'я нації". Також можна зазначити номер протоколу засідання кафедри і дату затвердження теми курсової роботи.

Актуальність теми. Її формулювання проходить шляхом критичного аналізу та порівняння з відомими варіантами розв'язання проблеми. Автор проводить обґрунтування актуальності та доцільності курсової роботи для розвитку відповідного напрямку науки через вдосконалення навчального процесу, спортивного тренування, чи іншого елемента системи педагогічного процесу.

Проблемна ситуація. Проблемна ситуація формулюється одним реченням. Її обґрунтування передбачає визначення сутності і стану проблеми, що вивчається. Визначення сутності і стану проблеми означає виявлення протиріччя між наявним станом речей і бажаним, а також виявлення того, що ще не зроблено для вирішення цього питання.

Робоча гіпотеза дослідження. Робочу гіпотезу дослідження, або припущення щодо способу вирішення проблемної ситуації та очікуваних результатів її вирішення формулюють одним реченням за взірцем, представленим в розділі 2.3. «Осмислення проблеми досліджень та способів її вирішення (крок третій)».

Мета і задачі роботи. Мета роботи формулюється одним реченням і узагальнено відповідає на питання: *"Яким очікується кінцевий результат процесу вивчення теми контрольної роботи і в який спосіб передбачається його досягти?"*. Задачі формулюються виходячи з мети. Приклад формулювання задач дослідження представлений в розділі 2.3. «Осмислення проблеми досліджень та способів її вирішення (крок третій)».

Наукова новизна отриманих результатів. В цій частині вступу вказується, які наукові нові знання отримані за результатами проведеного дослідження. Подається коротка анотація нових наукових положень (рішень, рекомендацій), запропонованих автором особисто. Важливо показати відмінність одержаних результатів від відомих раніше, описати ступінь новизни (вперше одержано, удосконалено, дістало подальший розвиток). Наприклад: *«Наукова новизна досліджень полягає в тому, що вперше обґрунтовано вплив рухової активності на працездатність та здоров'я учнів старших класів в навчальному періоді»*.

Практичне значення одержаних результатів. В цьому розділі вступу подаються відомості про практичне використання результатів досліджень або рекомендації щодо їх використання. Відзначається практична цінність одержаних результатів, подається інформація про ступінь готовності до використання або масштабів використання. По можливості подаються короткі відомості стосовно впровадження результатів дослідження в навчально-виховний процес чи виробництво із зазначенням організацій, в яких здійснене або може бути здійснене таке впровадження.

За обсягом «ВСТУП» не має перевищувати для курсових робіт - 1,5 сторінки. На початку «ВСТУП» рекомендується писати у чорновій формі. Це дає можливість автору визначитися з метою та межами дослідження, усвідомити основні положення курсової роботи. Наприкінці роботи, коли вже написані основні її розділи, слід довести формулювання основних положень дослідження до максимальної досконалості, що зробить їх достатньо

переконливими, а саму роботу логічною і доступною для широкого загалу спеціалістів.

2.3. Підготовка розділу «І. ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ»

«ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ» є розділом основної частини курсової роботи, який слідує за розділом «ВСТУП». Його призначення полягає в тому, щоби провести аналіз спеціальної літератури за обраною темою та зробити висновки щодо повноти вирішення проблемної ситуації іншими авторами.

В розділі «ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ» повинні критично висвітлюватися роботи вчених і спеціалістів, формулюватися питання, що залишилися невирішеними. За результатами аналізу літератури визначається місце виконавця роботи у розв'язанні проблеми. Закінчувати цей розділ доцільно коротким висновком стосовно необхідності проведення нових досліджень для уточнення чи доповнення існуючих знань.

«ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ» завершується робочою гіпотезою та основними завданнями дослідження. Приклади формулювання гіпотези а завдань дослідження надані в розділі 1.4. Осмислення проблеми досліджень та способів її вирішення (крок третій). Об'єм літературного огляду повинен бути в межах 1/4 всієї роботи (6 друкованих сторінок).

До підготовки розділу І. «ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ» слід приступати тоді, коли зібрана достатня картотека літературних джерел. Так, для курсової роботи картотека повинна складати - 12-15 першоджерел.

Вимоги щодо написання розділу «ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ» є такими:

1) кожен абзац літературного огляду подається у формі порівняльного аналізу або резюме того, чи іншого висновку із першоджерела з припущеннями чи висновками інших авторів (особливо важливо виявити протиріччя у висновках різних авторів на вирішення однієї і тієї ж проблеми; "посваривши" таким чином двох чи більше авторів і, на цій підставі, зробити свій висновок; доцільно підтвердити існування невирішеної проблеми та актуальність її вирішення);

2) кожен абзац літературного огляду, якщо він не відображає власну думку, а надає інформацію з інших першоджерел, повинен завершуватися посиланням на конкретне першоджерело, яке повинно бути у розділі «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ»; Є три способи посилань на першоджерела:

- наприкінці речення чи абзацу викладається порядковий номер першоджерела в квадратних скобках, яке воно займає у розділі «СПИСОК

ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», наприклад: *"Рухова активність розглядається вченими, як важливий засіб покращення якості життя [5, 12]"*;

- наприкінці речення чи абзацу викладаються в дужках ініціали і прізвища авторів та рік видання першоджерела, наприклад (В.А.Товт, 2018); якщо авторів багато, то записуються перші три прізвища а далі слова " та інші", наприклад: (П.Р.Петров, С.Л.Борискін, А.П.Сілін та ін., 2004);

- на початку чи всередині речення вкладаються ініціали та прізвища авторів, а вкінці речення - в дужках рік видання першоджерела, для прикладу: *"На думку Л.П.Матвеева, фізична підготовка впливає на підвищення працездатності (2002).*

3) Наприкінці розділу «ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ» необхідно зробити короткий підсумок (резюме) з повторними обґрунтуваннями проблемної ситуації, робочої гіпотези та основних завдань дослідження. Методика підготовки та приклади проблемної ситуації, робочої гіпотези та основних завдань дослідження надані у підрозділі цієї роботи 1.3. "Осмислення проблеми та шляхів її вирішення" (Рис. 2.3.1).

Рис. 2.3.1. Резюме розділу «ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ»

2.4. Підготовка розділу «II. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ»

Завданнями розділу II. «ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ», є теоретичне обґрунтування методології дослідницької праці, послідовності дій з вирішення задач курсової роботи, перелік та характеристика використаних методів дослідження.

В курсових роботах теоретичного напрямку розкриваються механізми аналізу та узагальнення теоретичної інформації; в роботах експериментального напрямку – зазначаються технології розробки та обґрунтування методичних рекомендацій чи експериментальних програм, визначаються допустимі похибки вимірювань.

Другий розділ курсової роботи поділяється на два підрозділи:

2.1. Організація дослідження;

2.2. Методи дослідження.

Підрозділ «Організація дослідження» повинен містити повну інформацію про логіку і порядок проведення дослідження у просторі та часі. Найкраще описувати дослідницьку роботу за завданнями дослідження. При описанні кожного завдання слід надати алгоритм дій, використаний для його вирішення. Для прикладу, *«для вирішення першого завдання, "вивчити основні складові способу життя студентів та його зв'язок з руховою активністю", проведено перший етап дослідження, під час якого зроблено аналіз літератури та джерел, з них: 11 джерел вітчизняного походження і 5 джерел – іноземного походження, що загалом складає 16 роботи. Серед публікацій, які досліджувалися, є 2 дисертації, 1 монографія, 8 наукових статей і 2 посібника Закон України «Про фізичну культуру і спорт», Постанова ВРУ «Про затвердження нормативів оцінки фізичної підготовленості населення України», навчальний підручник з ТМФВ. Також проведено спостереження тривалістю 20 днів за характером рухової активності 6 студентів з високим рівнем фізичної підготовленості і 7 студентів - відповідно з низьким рівнем; проведено опитування 23 студентів...».*

«Для вирішення другого завдання, "обґрунтувати методичні рекомендації щодо методики проведення фізичного тренування, яке сприятиме покращенню здоров'я студентів", проведено другий етап дослідження, під час якого зроблено наступне: проведено анкетування 16 студентів, проведено обґрунтування оптимального об'єму та інтенсивності фізичного навантаження студентів на різних етапах навчання; проведено лабораторний експеримент, в якому прийняло участь 16 студентів...».

«Для вирішення третього завдання дослідження, "перевірити ефективність експериментальних методичних рекомендацій для корекції процесу фізичного виховання студентів", проведено третій заключний етап досліджень, які включали заключний педагогічний порівняльний експерименту із залученням контрольної групи студентів (8 осіб) та експериментальної групи (8 осіб). Тривалість заключного експерименту - 3 тижні...»

Рис. 2.4.1. Інвентар, обладнання та засоби контролю, використані під час дослідження

Підрозділ курсової роботи «Організація дослідження» також повинен містити інформацію про базу, на якій проводилися дослідження, використані інвентар та обладнання, засоби контролю, ін. (Рис. 2.4.1).

В підрозділі «2.2. Методи дослідження» повинна міститися виключно інформація про методи дослідження. При цьому надаються тільки ті методи, нормативи і контрольні тести, які використані студентом в дослідженнях, включаючи методи математичної статистики. Дається коротка характеристика використаним методам та посилання на джерела, де ці методи опубліковані. Це необхідно, щоби всі використані методи мали посилання на офіційні першоджерела, які повинні бути у розділі «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ». Не слід включати до роботи методи та інші інструменти дослідження сумнівного походження, або без авторства. Типовою помилкою молододосвідчених дослідників є включення у цей підрозділ інформації, не пов'язаної з методами досліджень: *опис методик тренування, цитати з підручників, власних роздумів, речень з емоційним забарвленням тощо.*

2.5. Підготовка розділу «ІІІ. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ»

Найскладнішим в курсовій роботі, на думку багатьох науковців, є розділ «ІІІ. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ». Складність його полягає у тому, що цей розділ повинен містити інформацію, якої в літературі та джерелах ще не має, тобто дані та їх інтерпретацію, які здобув автор в результаті проведених особисто наукових пошуків.

Таким чином без проведення власноруч теоретичних або експериментальних досліджень підготувати третій розділ не вийде. Якщо ж у автора є достатньо первинного матеріалу з проведених ним особисто досліджень (аналіз літературних та документальних джерел, педагогічних спостережень, анкетувань, експериментів) підготувати такий розділ не важко. Головне, чітко дотриматися чинних вимог до змісту та форми письмового викладення матеріалу.

Виклад матеріалу завжди підпорядковують одній провідній ідеї, чітко визначеній гіпотезою. Це означає, що кожна теза курсової роботи повинна бути пов'язана з метою і задачами дослідження. Аналіз публікацій, документів, результати спостережень, опитувань та експериментів повинні вирішувати крок за кроком визначену дослідником проблему. Висновки мають бути конкретними та демонструвати якість вирішення завдань дослідження.

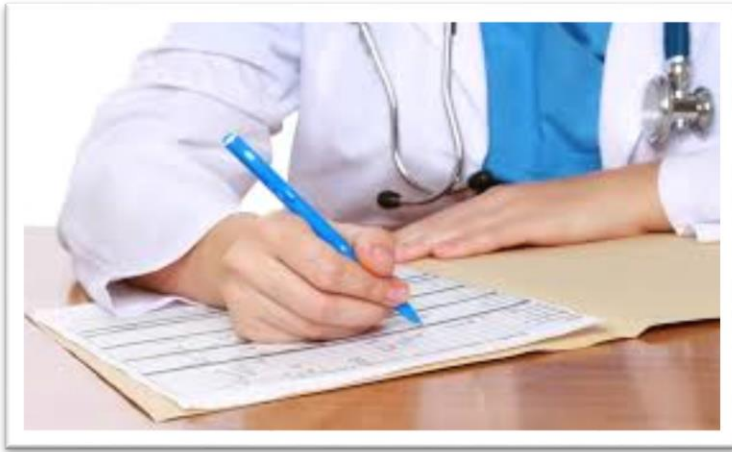

Рис.2.5.1.Нотування результатів дослідження

Важливою вимогою до змісту третього розділу курсової роботи є повнота і логічність викладення результатів проведених власноруч досліджень з акцентуванням уваги на всьому новому, що пропонується для покращення тренувального процесу (Рис.2.5.1).

Рекомендуємо розпочинати роботу над третім розділом з аналізу і систематизації результатів дослідження. Для цього необхідно заздалегідь провести їх математичні обрахунки з використанням одномірного (*визначення відсоткових значень, порівняння середніх арифметичних величин і вірогідності їх різниці, дисперсійного математичного аналізу*) та багатомірного математичного аналізу (*кореляційного, факторного, кластерного, тощо*).

Такі обрахунки проводяться зазвичай за допомогою сертифікованих комп'ютерних програм з використанням стандартизованих методів математичної статистики. Отримані після обрахунків цифрові показники в курсовій роботі слід представляти у вигляді наочного матеріалу: таблиць та рисунків (*графіків, діаграм тощо*).

Призначенням такого матеріалу є демонстрація результатів дослідження в доступній для зорового сприйняття формі. Оформлені за вимогами держстандарту таблиці та рисунки необхідно упорядкувати у відповідності з планом та завданнями дослідження. Після цього можна приступати до письмової інтерпретації результатів дослідження. Доцільна пропорція таблиць і рисунків до текстового матеріалу з їх інтерпретацією в розділі “III. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ” – не більше як 50 на 50 відсотків.

Найважливішим в коментарях до таблиць і рисунків є визначення, чи підтверджують отримані результати гіпотезу дослідження, чи ні. Також важливою є оцінка достовірності отриманих результатів (характеристик, цифрового матеріалу, середніх показників розвитку фізичних якостей тощо), їх

порівняння з аналогічними результатами, отриманими іншими науковцями. Можливе обґрунтування необхідності проведення додаткових досліджень, або пояснення негативних результатів, які спростовують попередню гіпотезу та обумовлюють припинення подальших досліджень в цьому напрямі.

Наприкінці третього розділу курсової роботи бажано зробити короткий підсумок (резюме) з власним висновком та пропозицією щодо доцільності корекції педагогічного процесу з фізичного виховання чи спортивного тренування, актуальності створення авторських програм, нових технологій фізичної підготовки, інноваційних підходів вирішення задач, тощо.

2.6. Підготовка розділу «ВИСНОВКИ»

Курсова робота, як і будь-яка інша наукова праця, повинна завершуватися висновками. Висновки містять найбільш важливі наукові та практичні результати роботи, а саме:

- оцінку того, що зроблено іншими авторами для вирішення проблеми досліджень курсової роботи;
- формулювання розв'язаної в курсовій роботі наукової проблеми (задачі), її значення для науки і практики.

Висновки друкуються на окремому аркуші; послідовність їх викладення повинна відповідати послідовності викладення завдань.

У висновках необхідно акцентувати увагу на якісних та кількісних показниках здобутих результатів, обґрунтуванні їх достовірності. В них також вказуються результати перевірки ефективності розроблених програм, методичних рекомендацій, комплексів вправ тощо.

Висновки обов'язково повинні бути узгоджені з основними завданнями дослідження, результатами та змістом роботи. На кожне завдання має припадати від 1 до 3 висновків.

Висновки повинні бути конкретними, тобто містити чітку інформацію з окресленої автором проблеми з опорою на цифрові дані. Ця інформація повинна містити наукову новизну. У висновках особливо слід остерігатися використання неперевіреної інформації, тавтології, повторень, припущень, пишномовних слів та зайвих епітетів.

Як правило, висновки починаються зі слів: *"У процесі вивчення стану фізичної підготовленості встановлено..."*; *"Результати лабораторного експерименту показали..."*; *"Порівняння результатів тестування у контрольній та експериментальній групах виявило..."*, тощо.

Висновків повинні бути пронумерованими. Їх оптимальна кількість в курсових роботах - від 2 до 4 висновків.

В кінці висновків доцільно надати рекомендації щодо практичного використання здобутих результатів та вказати на перспективу проведення подальших досліджень.

2.7. Підготовка розділу «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ»

«СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ» є обов'язковим розділом курсової роботи. Він складається у відповідності до чинних державних стандартів.

В Україні діють два затверджені Національні стандарти, що відповідають за оформлення бібліографічної інформації в науковій роботі:

1. ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання / Нац. стандарт України. – Вид. офіц. – [Чинний від 2007-07-01]. – Київ : Держспоживстандарт України, 2007. – 47 с.

Це регламентуючий документ для оформлення бібліографічних списків, списків використаної літератури, списків літератури в наукових роботах тощо.

2. ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання / Нац. стандарт України. – Вид. офіц. – [Уведено вперше ; чинний від 2016-07-01]. – Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. – 17 с.

Цей стандарт є регламентуючим документом для оформлення бібліографічних посилань та бібліографічних списків посилань у наукових роботах. Він установлює види бібліографічних посилань, правила та особливості їхнього складання й розміщення в документах. Стандарт поширюється на бібліографічні посилання в опублікованих і неопублікованих документах незалежно від носія інформації. "Список використаної літератури" (як частини довідкового апарату) наводять у формі бібліографічного запису (ДСТУ ГОСТ 7.1:2006).

У травні 2017 р. опубліковано «Поправки, внесені в Національний нормативний документ ДСТУ 8302:2015», де були виправлені всі попередні неточності. Наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 (zareestrovano в Мін'юсті 3 лютого 2017 р. № 155/30023). Для формування Списку можна використовувати Національний стандарт України «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. ДСТУ 8302:2015», або один із стилів, віднесених до рекомендованого переліку стилів оформлення списку наукових публікацій, які є загальноновживаними в зарубіжній практиці оформлення наукових робіт.

Як правило, Список використаних джерел складається за допомогою особистої картотеки літератури. Методика підготовки такої картотеки викладена в підрозділі «1.3. Методика здійснення пошуку літературних джерел (крок другий)».

Пропонується наступний алгоритм складання Списку використаних джерел:

- на першому етапі - з картотеки вибираються картки з джерелами, які увійшли до роботи;
- на другому етапі - картки сортуються на дві частини: перша - з джерелами вітчизняного походження; друга - з джерелами іноземного походження (в списку спочатку записуються джерела вітчизняного походження, а вже після них - джерела іноземного походження);
- на третьому етапі - картки розкладаються за українською (англійською) абеткою;
- на четвертому етапі, коли вже послідовність карток визначена, складається кінцевий Список використаних джерел.

2.8. Підготовка розділу «ДОДАТКИ»

За необхідністю до розділу «ДОДАТКИ» доцільно включати допоміжний матеріал, важливий як доказова база. Додатки також використовуються для повноти сприйняття викладених в роботі положень. До розділу «ДОДАТКИ» можуть включатися:

- достатньо об'ємні математичні доведення, формули і розрахунки;
- таблиці допоміжних цифрових даних;
- протоколи з проведених випробувань;
- акти впровадження;
- розрахунки економічного ефекту;
- інструкції і методики, опис алгоритмів і програм вирішення задач на ЕОМ, які розроблені в процесі виконання роботи;
- ілюстрації допоміжного характеру;
- варіанти комплексів фізичних вправ;
- класифікації вправ, методів, засобів;
- графіки роботи та відпочинку;
- інші матеріали.

3. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ РОБОТИ

3.1. Загальні вимоги

• **курсова робота друкується** на комп'ютері аркуша білого паперу формату А4 (210x297 мм) через 1,5 міжрядкових інтервали (до тридцяти рядків на сторінці); шрифт Times New Roman - 1,4; текст на аркушах друкується з одної сторони;

• **надруковані на ЕОМ документи** мають відповідати формату А4 (за потреби їх розрізають), вони включаються до загальної нумерації сторінок курсової роботи розміщують, як правило, в додатках; текст основної частини курсової роботи поділяють на розділи, підрозділи, пункти та підпункти.

• **курсова робота повинна мати:** цупку обкладинку;

• **титульний аркуш містить** найменування вищого навчального закладу та факультету, де виконана робота; найменування кафедри, на якій затверджено тему; статус (студент) і прізвище, ім'я, по батькові автора; назву роботи, шифр і найменування спеціальності; наукову ступінь, вчене звання, прізвище і ініціали наукового керівника; місто, в якому знаходиться вищий навчальний заклад, і рік захисту курсової роботи (додаток 1);

• **об'єм** курсової роботи повинен бути в межах одного друкованого аркушу (22-24 друкованих сторінки); до загального обсягу курсової роботи не входять додатки, список використаних джерел, таблиці та рисунки, які повністю займають площу сторінки; але всі сторінки зазначених елементів курсової роботи підлягають нумерації на загальних засадах;

• **друкарські помилки, описки та графічні неточності**, які виявилися у процесі написання роботи, можна виправити підчищенням або зафарбуванням білою фарбою і написанням на тому ж самому місці або між рядками виправленого тексту;

• **структура курсової роботи включає такі розділи:** "ЗМІСТ", "ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ" (при необхідності), "ВСТУП", основна частина, яка складається з трьох розділів: "І. ЛІТЕРАТУРНИЙ ОГЛЯД"; "ІІ. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ"; "ІІІ. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ"; "ВИСНОВКИ"; "ПРОПОЗИЦІЇ" (при їх наявності); "СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ"; "ДОДАТКИ" (при необхідності); розділи курсової роботи друкуються великими літерами симетрично до тексту; крапку в кінці заголовку не ставлять; якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою; відстань між заголовком та текстом

повинна дорівнювати 3 інтервалам; кожен структурну частину роботи слід починати з нової сторінки;

3.2. Вимоги до розділів курсової роботи

• **розділ "ЗМІСТ"** подають на початку роботи; він містить найменування та номери початкових сторінок всіх розділів, підрозділів та пунктів (якщо вони мають заголовки), зокрема вступу, розділів основної частини; загальних висновків, списку використаних джерел, додатків. (див. підрозділ 2.2); зміст, як правило, займає 1-2 друкованих аркуші;

• **"ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ"** (друкується після ЗМІСТУ і включається в курсову роботу за необхідністю), якщо у роботі вжита специфічна термінологія (символи, скорочення, терміни ін.) більше трьох разів, то їх перелік може бути поданий у роботі у вигляді окремого списку, який розміщується перед вступом; перелік друкується двома колонками, в яких зліва абеткою наводять скорочення чи символ, праворуч - їх детальну розшифровку; перелік умовних позначень, символів, скорочень і термінів, як правило, займає від 0,3 до 1 друкованої сторінки і друкується на окремому аркуші;

• **розділ "ВСТУП"** за об'ємом друкованих аркушів складає від 4 до 5 відсотків всієї роботи: для курсових робіт - від 1 до 1,5 аркушів; в розділі «ВСТУП» розкривається сутність і стан наукової проблеми (задачі) та її значення, підстави і вихідні дані для розробки теми, обґрунтування необхідності проведення дослідження (див. підрозділ 2.3.);

• **Основна частина** курсової роботи включає три розділи: «I. ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ»; «II. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕННЯ»; «III. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ»; розділи основної частини в залежності від завдань та змісту курсової роботи можуть включати декілька підрозділів (від 2 до 4-х); номер підрозділу складається з двох цифр: (приклад, 1.1.; 1.2.; 1.3.; 2.1.) перша цифра означає порядковий номер розділу; друга - порядковий номер підрозділу; заголовки підрозділів друкуються маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу; в розділах основної частини подають: огляд літератури і вибір напрямків досліджень; виклад загальної методики і основних методів досліджень; експериментальну частину і методику досліджень; проведені теоретичні і (або) експериментальні дослідження; аналіз і узагальнення результатів досліджень (див. підрозділи 2.3-2.5);

• **розділ "I. ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ"** за об'ємом друкованих сторінок складає від 25 до 30 відсотків всієї роботи, тобто від 6 до 8 сторінок; (див. підрозділ 2.3.);

•розділ "**II. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕНЬ**" за об'ємом друкованих сторінок складає від 5 до 8 відсотків всієї роботи, тобто від 1 до 3 друкованих сторінок (див. підрозділ 2.4.);

•розділ "**III. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ**" за об'ємом друкованих сторінок складає до 35 відсотків всієї роботи, тобто від 8 до 9 сторінок; (див. підрозділ 2.5.);

•розділ "**СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ**" не має чітких вимог щодо об'єму друкованих сторінок у зв'язку з тим, що існують стандартні вимоги до форми та кількості занотованих джерел; так для курсової роботи їх оптимальна кількість складає від 10-15 першоджерел; за стандартом на початку переліку в алфавітному порядку друкуються джерела вітчизняного походження, після них - література іноземного походження; перелік використаної літератури та джерел подається за встановленою Вищою атестаційною комісією України (ВАК) єдиною формою для всіх наукових робіт (додаток 2);

•розділ "**ВИСНОВКИ**" в курсовій роботі повинні бути від 2 до 4 висновків; висновки мають бути інформативними з опорою на цифрові дані, відповідати основним завданням дослідження, його результатам та змісту роботи; висновки друкуються з окремої сторінки і повинні бути пронумерованими (див. підрозділ 2.7.);

•розділ "**ПРОПОЗИЦІЇ**" (за необхідністю) друкуються після висновків на окремому аркуші; кожна пропозиція має свій порядковий номер формулюються одним реченням у відповідності до результатів проведених досліджень; рекомендується включати до курсової роботи не більше однієї пропозиції;

•розділ "**ДОДАТКИ**" (за необхідністю) містять, як правило, табличну чи графічну інформацію, що пов'язана з роботою; оптимальна кількість додатків для курсових робіт - 1-4; додатки, якщо вони є продовженням курсової роботи, оформляються на наступних її сторінках, їх розміщують їх у порядку появи посилань у тексті. Кожен із них починають з нової сторінки. Додаткам дають заголовки, надруковані угорі малими літерами з першої великої симетрично стосовно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток __» і велика літера, що позначає додаток.

Додатки не повинні складати більше як п'яту частину роботи. Кожний додаток повинен мати назву, що відображає матеріал, який в ньому розміщений. Назва додатку повинна складатися з одного простого речення, яке включатиме не більше 8 слів. До назви можна додавати невеликий підзаголовок, який береться в дужки.

3.3. Ілюстрації

Якість ілюстрацій (рисуноків, фотознімків графіків, діаграм, структурно-логічні схем, символів, тощо) повинна забезпечувати їх чітке відтворення (електрографічне копіювання, мікрофільмування); ілюстрації, які містяться в роботі, повинні мати наскрізну нумерацію, виконані у відповідності з вимогами гостей; номер та назва таблиці розміщуються зверху над таблицею; номер та назва рисунку – під рисунком;

• **схеми** - це зображення, котрі передають зазвичай за допомогою умовних позначень і без збереження масштабу основну ідею якогось пристрою, споруди або процесу і показує взаємозв'язок їх головних елементів. На схемах різних пристроїв вся вимірювальна і комунікаційна апаратура, електричні, електронні, кінематичні, теплові та інші типи приладів і механізмів зображують із використанням позначень, установлених відповідними стандартами. На схемах обов'язково дотримуються товщини ліній зображення основних і допоміжних, відкритих і закритих від спостереження деталей і товщини ліній їх зв'язку;

• **діаграми** - один із способів графічного зображення залежності між величинами. У діаграмах наочно відбивають і аналізують масові дані. Відповідно до форми побудови розрізняють діаграми площинні, лінійні й об'ємні. У курсових роботах найбільшого поширення набули стовпчикові діаграми (площинні і об'ємні) та . На стовпчикових (стрічкових) діаграмах дані зображуються у вигляді прямокутників (стовпчиків) однакової ширини, розміщених вертикально або горизонтально. Довжина (висота) прямокутників пропорційна зображеним ними величинам. Приклад стовпчикової об'ємної діаграми поданий нижче (Рис. 3.3.1).

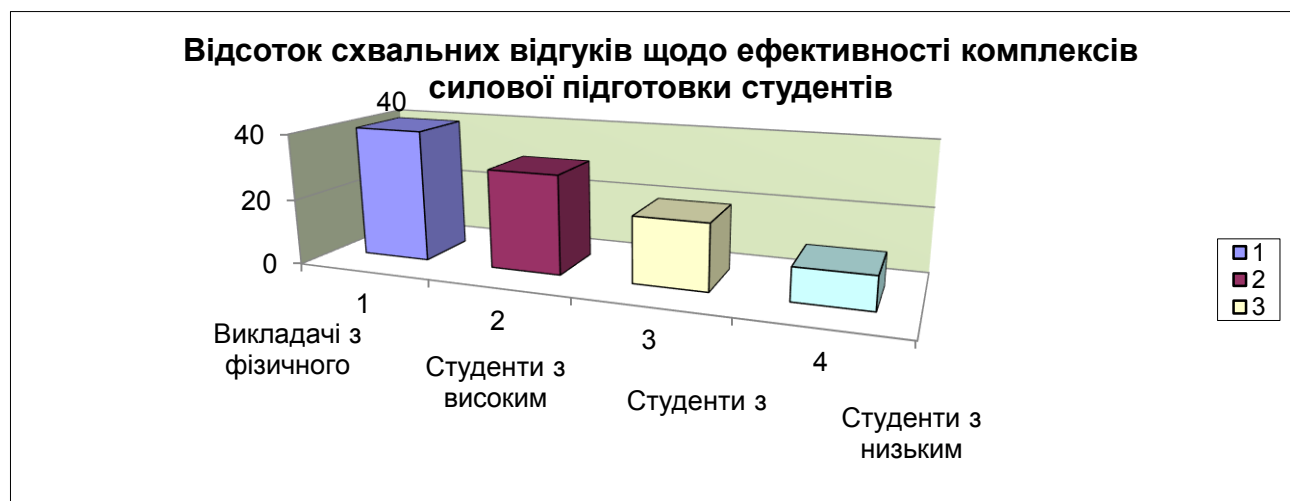

Рис. 3.3.1. Діаграма схвальних відгуків щодо ефективності комплексів силових підготовки студентів.

Лінійні діаграми, (стрічкові) і секторні теж часто використовуються студентами в курсових роботах. Для побудови лінійних діаграм звичайно використовують координатне поле. На осі абсцис у певному масштабі відкладається час або факторіальні ознаки (незалежні), на осі ординат - показники на певний момент чи період часу або розміри результативної незалежної ознаки. Вершини ординат з'єднуються відрізками, внаслідок чого отримують ламану лінію. На лінійні діаграми можна одночасно наносити кілька показників.

Секторні діаграми мають вигляд кола, поділеного на сектори, які можуть бути розділеними, або суцільними. Приклад секторної діаграми наведений нижче (Рис. 3.3.2).

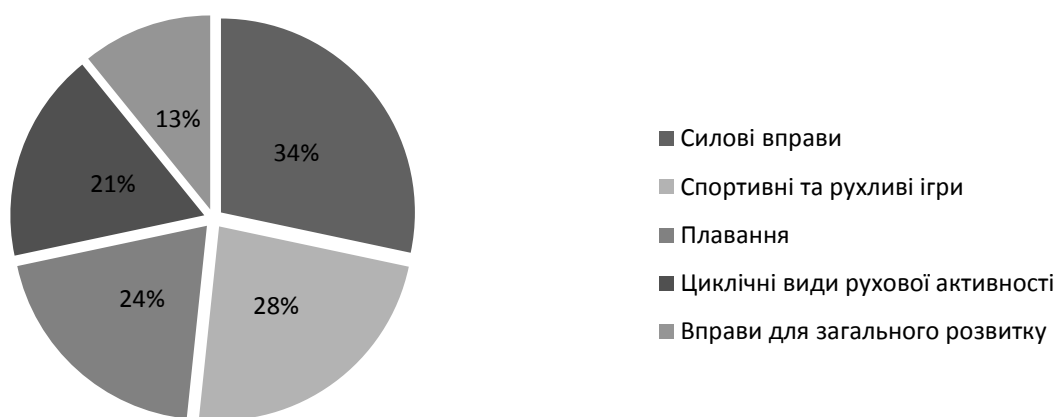

Рис. 3.3.2. Результати опитування студентів чоловічої статі з відхиленнями у стані здоров'я щодо вибору пріоритетних видів рухової активності.

•**рисунки** виконуються комп'ютерною графікою, або чорнилом, пастою чорного кольору на білому непрозорому папері. Нижче наведений приклад оформлення рисунків або за допомогою програми Smart Art. Нижче наведений приклад оформлення рисунків.

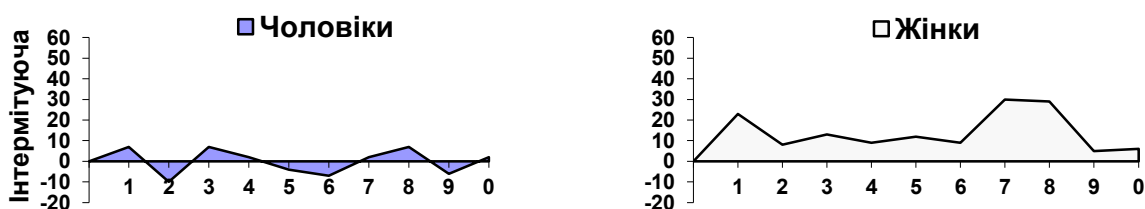

Рис. 2. Психологічні профілі за ММРІ (% від норми) у групах чоловіків та жінок, хворих на бронхіальну астму різного ступеня важкості ($p < 0,05$ у порівнянні з контрольною групою).

•**фотознімки** найбільш переконливий і достовірний засіб наочної передачі дійсності. Вона застосовується тоді, коли треба з документальною точністю зобразити предмет або явище зі всіма його індивідуальними особливостями.

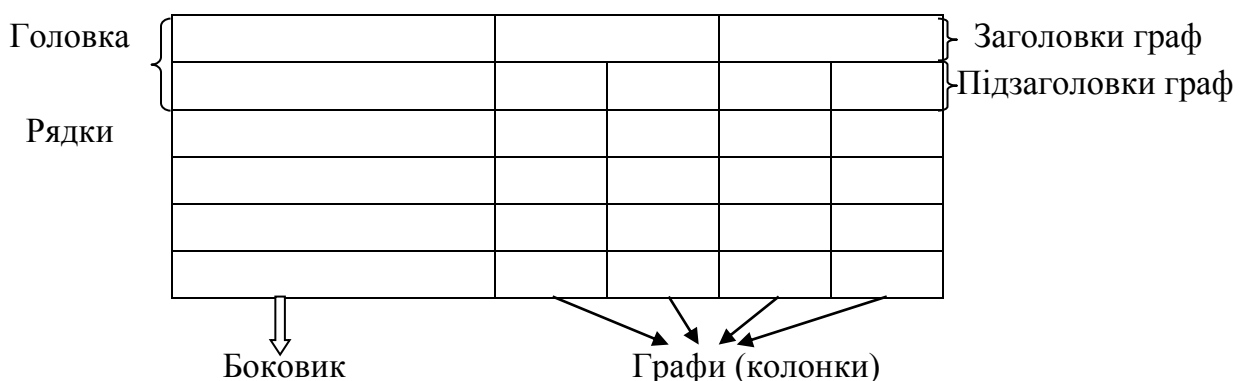
У багатьох галузях науки і техніки фотографія - це не тільки ілюстрація, а й науковий документ (зображення ландшафту, виду рослини або тварини, розташування об'єктів спостереження і ін.). За допомогою фотознімків не завжди можна виявити приховані форми окремих машин і механізмів, виокремити деякі найбільш важливі й

характерні їхні особливості, а також вказати перебіг багатьох технологічних процесів. Цих недоліків позбавлені технічні рисунки, тобто ілюстрації, виконані з використанням художньо-графічних прийомів і засобів. Фотографії менші за формат А4 повинні бути наклеєні на аркуші формату А 4.

3.4. Таблиці

Цифровий матеріал, як правило, повинен оформлятися у вигляді таблиць. Нижче надається приклад побудови таблиці.

Таблиця. (Номер) - Назва таблиці

Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею і друкують симетрично до тексту. Назву і само слово "Таблиця" починають з великої літери. Назву не підкреслюють.

Заголовки граф повинні починатися з великої літери, підзаголовки - з маленької, якщо вони складають одне речення із заголовком, і з великих, якщо

вони є самостійними. Висота рядків повинна бути не меншою 8 мм. Графу з порядковими номерами рядків до таблиці включати не треба.

Таблицю розміщують після першого згадування про неї в тексті, таким чином, щоби її можна було читати без повороту переплетеного блоку роботи або з поворотом за годинниковою стрілкою. Таблиці з великою кількістю рядків можна переносити на інший аркуш (сторінку), назву вміщують тільки над її першою частиною. Таблицю з великою кількістю граф можна ділити на частини і розміщувати одну частину під іншою в межах однієї сторінки. Якщо рядки або графи таблиці виходять за формат сторінки, то в першому випадку в кожній частині таблиці повторюють її головку, в другому випадку - боковик.

Таблиця 1. Результати оцінювання успішності та працездатності студентів контрольної групи на початку і в кінці експерименту (n=26)

Показники	Одиниця вимірювання	Фонові показники	Після експерименту	P
Середній показник успішності студентів	В балах	3,9±0,3	3,9±0,2	>0,5
Самооцінка працездатності студентів	В балах	3,1±0,1	3,4±0,1	< 0,5

Якщо текст, який повторюється в графі таблиці, складається з одного слова, його можна замінити лапками; якщо з двох або більше слів, то при першому повторенні його замінюють словами "Те ж", а далі лапками. Ставити лапки замість цифр, марок, знаків, математичних і хімічних символів, які повторюються, не слід. Якщо цифрові або інші дані в якому-небудь рядку не подають, то в ньому ставлять прочерк. Нижче наведений приклад подачі табличного матеріалу.

3.5. Формули

Пояснення значення символів і числових коефіцієнтів треба подавати безпосередньо під формулою в тій послідовності, в якій вони дані у формулі. Значення кожного символу і числового коефіцієнта треба подавати з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слів "де" без двокрапки.

Рівняння і формули треба виділити з тексту вільними рядками. Вище і нижче кожної формули потрібно залишити не менше одного вільного рядка. Якщо рівняння не вміщується в один рядок, його слід перенести після знака рівності (=) або після знаків (+), мінус (-), множення (x) і ділення (:).

Приклад запису формул:

$$X = \frac{62,5(A_1 - A_2) \cdot m_2}{A_3 \cdot m_1},$$

де: m_1 – маса випробовуваного зразка, г; m_2 – маса пірогалолу, г.

3.6. Посилання

При написанні роботи автор повинен давати посилання на джерела, матеріали або окремі результати досліджень інших авторів. Такі посилання дають змогу відшукати документи і перевірити достовірність відомостей про цитування документа. Посилатися потрібно на останні видання публікацій. На більш ранні видання варто посилатися лише в тих випадках, коли їх наявний матеріал не включений до останнього видання.

Посилання в тексті слід зазначати порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, для прикладу, "... у працях [1-7] ...". Якщо використовуються відомості, матеріали з монографій, оглядових статей, інших джерел з великою кількістю сторінок, тоді у посиланні необхідно точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул, на які зроблено посилання, для прикладу [6, с.24].

Допускається наводити посилання на джерела у виносках, при цьому оформлення посилання має відповідати його бібліографічному опису за переліком посилань із зазначенням номера.

Приклад: Цитата в тексті: "... щорічно в Україні утворюється 1,7 мільярдів тон різноманітних твердих промислових відходів... [6]".

Відповідний опис у переліку посилань:

6. Бент О.Й. Про розробку концепції ресурсозбереження в мінерально-сировинному комплексі України//Мінеральні ресурси України. - 1995.- №2.- с. 20-21.

3.7. Нумерація

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, рисунків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака «№ ...».

Першою сторінкою роботи є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок. На титульному аркуші номер сторінки не ставлять, на наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті сторінки.

Зміст, перелік умовних скорочень, вступ, висновки, список використаних джерел не нумерують. Номер розділу ставлять перед його назвою", після номера ставлять крапку, потім друкують заголовок розділу.

Підрозділи нумерують в межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. В кінці номера підрозділу також ставиться крапка, наприклад: "2.3.", що означає третій підрозділ другого розділу.

Пункти нумерують у межах кожного підрозділу. Номер пункту складається з порядкового номеру розділу, підрозділу, пункту, між якими ставлять крапки. В кінці номера повинна також стояти крапка, наприклад: "1.3.2.", що означає другий пункт третього підрозділу першого розділу. Потім у тому ж рядку йде заголовок пункту. Пункт може не мати заголовка. Підпункти нумеруються в межах одного пункту за такими ж правилами, як і пункти.

Ілюстрації (фотографії, креслення, схеми, графіки, діаграми, карти) і таблиці необхідно подавати безпосередньо після тексту, де вони розміщені вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації і таблиці, які розміщені на окремих сторінках, включаються до загальної нумерації сторінок. Таблицю, рисунок або креслення, розміри яких більше формату А4, враховують як одну сторінку і розміщують у відповідних місцях після згадування у тексті або у додатках.

Ілюстрації позначають словом "Рис. 1." і нумерують послідовно в межах розділу, за виключенням ілюстрацій, поданих у додатках.

Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими кладеться крапка.

Наприклад:

Рис. 1.2. (другий рисунок першого розділу). Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією. Якщо в роботі подано одну ілюстрацію, то її нумерують за загальними правилами.

Таблиці нумерують послідовно в межах розділу (за винятком таблиць, поданих у додатках). В правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис "Таблиця" із зазначенням її номера. Номер таблиці

повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими кладеться крапка, наприклад: "**Таблиця 1.2.**" (друга таблиця першого розділу).

Якщо в роботі одна таблиця, її нумерують за загальними правилами.

При переносі частини таблиці на інший аркуш, слово "Таблиця" і її номер вказують один раз справа над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть слова "**Продовження табл. 1.2.**"

Формули, якщо їх більше однієї, нумеруються в межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими кладеться крапка. Нумери формул пишуть біля правого поля сторінки на рівні відповідної формули в круглих дужках, наприклад: (3.1) (перша формула третього розділу).

Примітки до тексту і таблиць, в яких вказуються довідкові і пояснювальні дані, нумеруються послідовно в межах однієї сторінки. Якщо приміток на одному аркуші декілька, то після слова "Примітки" кладуть крапку, наприклад:

Примітки:

1. ...
2. ...

Якщо є тільки одна примітка, то її не нумерують і після слова "Примітка" кладуть крапку.

Додатки мають свою нумерацію, яка записується у правому верхньому куті аркушу; кожен додаток починається з нової сторінки з можливим продовженням на наступних сторінках.

Додатки слід нумерувати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, І, Й, О, Ч, Ь, наприклад, додаток А, додаток Б і т.д. Єдиний додаток позначається як додаток А. Якщо додаток не може бути розміщеним на одній сторінці, він продовжується на наступних сторінках. У цьому випадку наступна сторінка також повинна починатися з нумерації цього додатку з пояснювальним словом. Як правило, у продовженні не пишуть назви додатку.

4. ДИФЕРЕНЦІЙОВАНИЙ ЗАЛІК ЯК ФОРМА ЗАХИСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ

4.1. Порядок проведення захисту курсової роботи

Рис. 4.1.1. Захист курсової роботи

Надрукована курсова робота у завершеному вигляді повинна бути представлена до захисту. Її захист проводиться у формі диференційованого заліку. До захисту допускаються студенти, які своєчасно підготували та здали на перевірку свою роботу і отримали позитивну оцінку рецензента (Рис. 4.1.1).

Передбачено таку послідовність захисту курсових робіт під час диференційованого заліку:

- не пізніше, як за місяць до дати захисту деканатом визначається офіційний час і місце проведення диференційованого заліку з захисту курсових робіт;
- не пізніше, як за тиждень до дня проведення захисту наукових робіт студенти повинні представити свої курсові роботи у завершеному вигляді рецензентам, призначеним кафедрою; рецензенти готують письмову рецензію на роботу;
- за 15 хвилин у зазначений в графіку заліків час студенти повинні з'явитися на місце його проведення;
- захист складається з доповіді студента за темою роботи та відповідей на питання; тривалість захисту однієї курсової роботи - до 15 хв (Рис. 4.1.1);
- захист курсової роботи студент проводить за встановленою чергою у присутності наукового керівника та 8-15 студентів та інших осіб, які виявили бажання бути присутніми на заліку (Рис. 4.1.2);
- захист курсової роботи проводиться за таким сценарієм: керівник теми (голова комісії) перед початком захистів робіт оголошує регламент (як правило, до 10 хв. - для захисту однієї курсової роботи), оголошує тему роботи, ім'я та прізвище студента, надає йому слово; після доповіді студент

зобов'язаний відповісти на питання екзаменатора; після чого, за його дозволом питання доповідачу задають присутні студенти; за рішенням кафедри може бути передбачено після відповідей на питання оголошення результатів оцінювання рецензентів;

- доповідь студента на захисті проводиться за таким планом: тема роботи; суть проблеми та її актуальність; гіпотеза та завдання дослідження; методологія вирішення завдань; результати дослідження і висновки, їх новизна та значення для практики;

- забороняється під час доповіді вживати слова "я виявив...", краще - "нами виявлено..." і т.д.;

- відповіді студента на запитання повинні починатися словами "Дякую за запитання!", бути лаконічними і по суті питання;

- по завершенню захисту курсової роботи екзаменатор оголошує результати проведеного захисту та загальну оцінку.

Рис. 4.1.2. Захист курсової роботи студент проводить у присутності наукового керівника та 8-15 студентів

Загальна оцінка курсової роботи студента проводиться за рейтинговою шкалою і складається з двох оцінок: оцінки за друкований та переплетений варіант роботи; оцінки за доповідь та відповіді на запитання.

Якщо студент отримав незадовільну оцінку з курсової роботи, або якщо він не з'явився на захист без поважної причини, за рішенням декана йому надається право повторного захисту, але тільки після виправлення недоліків.

Незадовільна оцінка з курсової роботи є підставою не допуску до екзамену з однойменної дисципліни [3].

4.2. Методика оцінювання курсової роботи

Після виконання курсової роботи, але не пізніше ніж за один тиждень до початку захисту, повністю оформлена курсова робота подається на кафедру. Курсова робота перевіряється рецензентом у п'ятиденний термін з моменту її подання.

Попереднє оцінювання курсової роботи науковим керівником може бути проведено до її захисту під час диференційованого заліку для того, щоби допомогти студенту визначити слабкі та сильні сторони роботи, виправити помилки. У разі незадовільної оцінки керівник обґрунтовує невідповідність курсової роботи критеріям оцінювання та визначає термін для її доопрацювання, але не пізніше, ніж за тиждень до заліку.

Диференційований залік з захисту курсової роботи проводиться перед комісією, затвердженою кафедрою, за участю наукового керівника. Перевірка та оцінювання курсової роботи здійснюються за 100-бальною шкалою оцінювання, а також – за шкалами ECTS та національною. (табл. 4.2.1).

Таблиця 4.2.1.

Загальна шкала оцінювання: рейтингова, національна та ECTS

СУМА БАЛІВ за 100-бальною шкалою	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	не задовільно з можливістю повторного складання	
1-34	F	не задовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

У процесі захисту оцінюються вміння студента доповісти основні положення роботи і висновки проведених досліджень. Оцінюються також презентація роботи та відповіді на поставлені питання. Визначена загальна оцінка за окремими складовими записується на титульному аркуші роботи.

Студент не допускається до складання екзамену з однойменної дисципліни, якщо загальна оцінка за курсову роботу є меншою 60 балів, або

курсору роботу не виконано. Студенту, який не виконав курсову роботу у визначені терміни, або отримав незадовільну оцінку, може бути надано право повторного виконання контрольної роботи в установленому вищим навчальним закладом порядку [3,4].

Контроль з питань перевірки виконання окремих етапів курсової роботи та своєчасного надання консультацій студентам здійснюються науковим керівником і завідувачем кафедри.

Рейтингова оцінка визначається шляхом додавання всіх складових оцінки курсової роботи та оцінки за захист студентом своєї роботи під час диференційованого заліку за таблицею 4.2.2.

Таблиця 4.2.2.

Складові оцінювання курсової роботи

№ п/п	Складові оцінки	Кількість балів
Оцінка рецензента		
1	Формулювання актуальності, проблеми, гіпотези, мети і завдань, новизни та практичного значення	1-10
2	Оформлення роботи: наявність обкладинки, титульної сторінки, дотримання вимог до розміщення тексту на сторінках, ілюстрацій і таблиць	1-10
3	Стилістика та логічність викладення матеріалу; правильне використання спеціальної термінології	1-10
4	Структура роботи (наявність вступу, основних розділів, висновків, бібліографії); дотримання вимог до встановлених обсягів кількості сторінок	1-10
5	Бібліографія: а) наявність фундаментальних праць; б) наявність робіт останніх п'яти років; в) наявність праць викладачів університету; г) оформлення бібліографії відповідно до діючих стандартів	1-10
Оцінка екзаменатора		
6	Якість доповіді студента (форма доповіді, зміст, доказова база, висновки, пропозиції)	1-20
7	Повнота та логічність відповідей на поставлені питання	1-20
8	Якість проведеної презентації (якість представлених слайдів, їх зміст, володіння презентаційним матеріалом)	1-10
	Разом	100

4.3. Корисні поради

Завершена якісно виконана курсова робота зазвичай приносить автору моральне та естетичне задоволення. Однак процес її підготовки не завжди приємний, так як супроводжується значними емоційними та вольовими напруженнями. Невизначеність у прийнятті рішень, великі масиви інформації часто приводять до стомленості нервової системи. Зазначені фактори можуть викликати апатію, невпевненість у власних силах та небажання продовжувати роботу. Студенту слід бути готовим до подібних реакцій і вміти їх долати.

Перш за все, необхідно розуміти сутність процесів, що відбуваються в організмі під час роботи над курсовою. Курсова робота для переважної більшості студентів є новим видом розумової діяльності, яка потребує максимальної мобілізації творчих сил – так званого «мозкового штурму». Тільки в «муках творчості» можливий швидкий і якісний інтелектуальний прогрес. Розумова функція під час інтенсивної інтелектуальної діяльності адаптується до нового рівня активності. Адаптація проходить хвилеподібно в наростаючій прогресії. Наукові здібності піднімаються на вищий рівень, що загалом дозволяє покращити продуктивність розумового потенціалу. Іншими словами, долаття труднощів іде на користь професійному вдосконаленню.

Найбільше труднощів чекають студента на початку роботи на етапі "втягування". Невпевненість і страх перед новизною та невизначеністю об'ємів роботи, яку необхідно виконати у короткі терміни, характерні для всіх початківців. Але ці симптоми поступово зникають у процесі діяльності. Помічено, що чим ближче наукові дослідження підходять до свого завершення, тим цікавішою стає робота над курсовою. Ця закономірність характерна для будь-якої творчої праці. Кожний студент зазвичай старається виконати курсову роботу як найкраще і отримати найвищу оцінку.

Рис. 4.3.1. Доповідь під час захисту

Практика свідчить, що загальна оцінка за курсову роботу залежить не тільки від якості її оформлення, чіткої доповіді та правильних відповідей під час захисту. В деякій мірі на оцінку впливає вміння кожного студента "себе подати", тобто залишити після свого виступу хороше враження (Рис. 4.3.1).

Адже не секрет, що викладачі приділяють однакову увагу як знанням, так і поведінці студента. Звертають увагу навіть на його зовнішність. В цьому сенсі можна говорити про два компоненти оцінки: об'єктивний та суб'єктивний. Вміння впливати на обидва компоненти – дуже цінна здібність.

Мистецтво впливу на емоційну сферу присутніх на захисті, в тому числі і на викладачів, притаманне далеко не кожному студенту. Це складна наука, в якій не існує перевірених рецептів. Її складність полягає в тому, що для кожної людини потрібен свій особливий підхід. Одна і та ж поведінка різними людьми може сприйматися по різному. Однак існують також і загальні правила, які у поєднанні з методом "проб та помилок", ретельним спостереженням за реакціями людей на ту чи іншу ситуацію, постійною корекцією власної поведінки, дозволяють обійти гострі кути та досягти значних індивідуальних успіхів у мистецтві вдосконалення впливу на оточуючих.

Оволодіти наукою особистісного позитивного впливу на оточуючих може будь-хто, хто вірить у свої здібності і наполегливо працює над своєю харизмою. Для таких студентів надаємо декілька корисних порад:

Загальні поради

- для досягнення мети використовуй не тільки знання, але і особисту харизму - завоюй симпатію або хоча би прихильність викладача;
- непоступливих та невблаганних людей немає, є студенти, які не знають як завоювати авторитет у викладача;
- імідж хорошого студента завойовується роками, а губиться за одну хвилину необдуманим поступком або невдало сказаним словом;
- найбільш постійними чинниками, що сприяють авторитетності студента, є охайний зовнішній вигляд, пунктуальність, чесність, правдивість, старанність, працьовитість, уважність, відповідальність, терпеливість, скромність, ввічливість, дисциплінованість, активність, відвертість, життєрадісність, впевненість, послідовність, сміливість, повага до старших та колег по навчанню, тяга до знань;

Поради, які стосуються відносин між студентом і викладачем

- викладачам завжди не подобається невихованість, грубість, лінь, зазнайство, неуважність, неповага до оточуючих, безвідповідальність, неохайність, пасивність, нечесність, жорстокість, підлість, плаксивість, лінощі, некомпетентність, гординя, лестощі, підлабузництво, нахабність;

- за кращу оцінку потрібно боротися не під час іспиту, а задовго до нього, протягом всього часу вивчення дисципліни;
- викладачі переконані, що студенти, які постійно спізнюються на заняття або пропускають пари, проявляють неповагу як до предмету навчання, так і до них самих;

Рис. 4.3.2. Неправильна поведінка студента під час занять

- викладачі симпатизують студентам, які проявляють непідробний інтерес чи захоплення їх дисципліною (Рис. 4.3.2);
- викладачі поважають студентів, які своєчасно і якісно виконують навчальні завдання;
- викладачам подобаються студенти, які консультуються з ними з усіх проблемних питань та дослухаються до їх порад;

- завжди необхідно стримувати негативні емоції, не спішити з відповіддю; витримати достатню паузу для того, щоби оволодіти собою та обдумати найкращий варіант відповіді;

- реакція на зауваження повинна бути виваженою; з викладачем не варто сперечатися; слід наводити аргументи на свій захист тільки після того, як відчули, що викладач готовий вас слухати; викладати аргументи необхідно максимально лаконічно, вони мають бути обґрунтованими, інтонація голосу ділова, спокійна; не можна перебивати розмову викладача, вставляти репліки;

- до викладачів похилого віку повинно проявлятися максимум уваги; їх вікові недоліки не повинні помічатися в жодному разі;

- про викладачів не рекомендується говорити погано, навіть при їх відсутності, а також у колі найкращих друзів, так як все таємне з часом стає явним;

- студенту не личить задавати викладачу питання на кшталт того, чому у іншого студента краща оцінка, в той час як інша робота нічим не відрізняється від його роботи;

- проханням викладачів слід відмовляти тільки в надзвичайно виняткових ситуаціях, коли його прохання об'єктивно не може бути виконане, або ж воно принижує особисту або чийось честь і гідність; в цьому разі слід вибачитися і постаратися в коректній формі пояснити причину відмови;

Поради щодо позитивної поведінки на заліку з захисту курсової роботи

Рис. 4.3.3. Доповідь на захисті курсової роботи

- доповідь на захисті слід починати словами *"Шановний голова комісії, шановні члени комісії та присутні!"*; завершувати доповідь - словами *"Дякую за увагу"*; ніколи не використовувати слова *"Я провів дослідження..."*, *"Я визначив..."*; починати відповіді на питання словами: *«Дякую за запитання!»* (Рис. 4.3.3).

• відповіді на питання необхідно починати словами *"Дякую за запитання! Шановний Іван Іванович!"*; всі відповіді повинні починатися після 3-5 секундної паузи, яка необхідна для того, щоби переконатися, що запитання уже завершено; невелика пауза між запитанням та відповіддю дозволяє сформулювати думку; відповіді мають бути максимально короткими і по суті питання; якщо питання стосується проблеми, яка не досліджувалася, відповідь повинна бути приблизно такою: *"Шановний Іване Івановичу! Піднята Вами проблема безумовно заслуговує на увагу, однак її вивчення не входило у завдання наших досліджень. В наступних наших роботах ми безумовно повернемося до її вивчення."*

• не є правильним на захисті вступати в емоційну суперечку з будь-ким з присутніх; відповідати потрібно тільки з дозволу екзаменатора; дискусія повинна бути коректною з максимальною шанобливістю до її учасників.

РЕЗЮМЕ

Курсова робота є важливими етапами фахової підготовки студентів. Вона містить результати проведених автором теоретичних чи практичних досліджень та отриманих нових науково обґрунтованих результатів, які у сукупності розв'язують конкретне наукове завдання, що повинно мати практичне значення для певної галузі науки. Курсова робота готується студентом особисто. Результати проведених досліджень за темою курсової роботи, мусять витримати своєрідне випробування під час публічного захисту.

Як наукова праця, курсова робота повинна мати внутрішню єдність всіх розділів і положень. Вона має свідчити про власний внесок студента в наукове розв'язання практичної проблеми. Нові рішення, запропоновані автором, потрібно аргументувати і критично оцінити порівняно з уже відомими рекомендаціями щодо вирішення досліджуваної проблеми. У дослідженнях, які мають прикладне значення, наводяться відомості щодо практичного застосування отриманих студентом наукових результатів, а в курсових роботах теоретичного спрямування - рекомендації стосовно місця використання результатів досліджень.

Навчальний посібник, в якому викладені основи з підготовки курсової роботи, може стати тим дороговказом, який допоможе студентам відкрити для себе передові досягнення науки та набути необхідні в сучасному житті професійні навички. Посібник дає студентам інструменти для творчого пошуку всього передового, що з'являється в спорті. Фізична культура і спорт розвиваються дуже швидко, постійно з'являються нові методи і засоби тренувань, ефективніші за попередні. Але резервів для вдосконалення методології фізичного виховання і спорту ще багато.

Таким чином, курсова робота є кваліфікаційна наукова праця студента, яка має довести його вміння щодо нового розв'язання важливої практичної проблеми.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. Бібліографічний запис, бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання : метод. Рекомендації з впровадження / уклали: Галевич О.К., Штогрин І.М. – Львів, 2008. – 20 с.
2. Інформація та документація. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила : (ISO 4:1984, NEQ ; ISO 832:1994, NEQ). ДСТУ 3582:2013. – Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. – 14 с. – (Національний стандарт України).
3. Положення про організацію освітнього процесу в Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет», затверджене наказом ректора ДВНЗ «УжНУ» №698/01-17 від 08.05.2015 р. – Ужгород: ДВНЗ «УжНУ». – С.9. 33 с.
4. Положення про порядок та методику проведення семестрових (курсівих) екзаменів і заліків в Ужгородському національному університеті, затверджене наказом ректора ДВНЗ «УжНУ» №698/01-17 від 08.05.2015 р. – Ужгород: ДВНЗ «УжНУ». – С.1-2, 4-5. 6 с.
5. Товт В.А. Нормативні вимоги та методика підготовки курсових, дипломних і магістерських робіт: Методичні рекомендації/В.А.Товт, Е.М.Сивохоп, В.Я.Сусла. - Ужгород: "Ліра", 2004. - 64 с.
6. Товт В. А. Методика підготовки курсових, дипломних і магістерських робіт за спеціальністю фізична реабілітація/В.А.Товт, О.А.Дуло, М.І. Товт-Коршинська. – Ужгород: "Говерла", 2011. – 48 с.
7. Як підготувати і захистити дисертацію на здобуття наукового ступеня. Методичні поради / Автор-упорядник Л. А. Пономаренко, доктор технічних наук, професор. - К.: Редакція «Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України», Видавництво «Толока», 2001. - 80 с.

Приклад оформлення титульної сторінки

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ЗДОРОВ'Я ТА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ
Кафедра фізичного виховання

Реєстраційний № _____

Дата _____

Дисципліна: *Теорія і методика фізичного виховання*

Спеціальність: *фізична культура і спорт / середня освіта (фізична культура)*

Шифр: *017 / 014*

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ МОДЕЛЮВАННЯ КОМПЛЕКСІВ ВПРАВ
(курсова робота)

Виконавець:

Райніш Михайло Іванович

студент 1 курсу 2 групи

Науковий керівник

проф. Афанасьєв Ю.А.

Робота захищена з оцінкою

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

_____
(підпис керівника)

**Приклади з оформлення літератури (документів) у списку
джерел відповідно до ДСТУ ГОСТ 7.1:2006**

Книги

Однотомний документ

Один автор

1. Василій Великий. Гомілії / Василій Великий ; [пер. з давньогрец. Л. Звонська]. – Львів : Свічадо, 2006. 307 с. – (Джерела християнського Сходу. Золотий вік патристики IV-V ст. ; № 14).

2. Коренівський Д. Г. Дестабілізуючий ефект параметричного білого шуму в неперервних та дискретних динамічних системах / Коренівський Д. Г. – Київ : Ін-т математики, 2006. – 111 с. – (Математика та її застосування) (Праці / Ін-т математики НАН України ; т. 59).

Два автора

1. Матяш І. Б. Діяльність Надзвичайної дипломатичної місії УНР в Угорщині : історія, спогади, арх. док. / І. Матяш, Ю. Мушка. – Київ : Києво-Могилян. акад., 2005. – 397, [1] с. – (Бібліотека наукового щорічника "Україна дипломатична" ; вип. 1).

2. Ромовська З. В. Сімейне законодавство України / З. В. Ромовська, Ю. В. Черняк. – Київ : Прецедент, 2006. – 93 с. – (Юридична бібліотека. Бібліотека адвоката) (Матеріали до складання кваліфікаційних іспитів для отримання Свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю ; вип. 11).

Три автори

1. Мінцер О. П. Оброблення клінічних і експериментальних даних у медицині : навч. пос. для студ. / О. П. Мінцер, Ю. В. Вороненко, В. В. Власов. – Київ : Вища школа, 2003. – 350 с.

2. Любар О.О. Історія української школи і педагогіки : навч. посіб. / О. О. Любар, М. Г. Стельмахович, А. Т. Федоренко. – Київ : Знання, 2006. – 447с.

Чотири автори

1. Методика нормування ресурсів для виробництва продукції рослинництва / [Вітвіцький В. В., Кисляченко М. Ф., Лобастов І. В., Нечипорук А. А.]. – Київ : Укراгропромпродуктивність, 2006. – 106 с. – (Бібліотека спеціаліста АПК. Економічні нормативи).

2. Механізація переробної галузі агропромислового комплексу : [підруч. для учнів проф.-техн. навч. закл.] / О. В. Гвоздєв, Ф. Ю. Ялпачик, Ю. П. Рогач, М. М. Сердюк. – Київ : Вища освіта, 2006. – 478, [1] с. – (ПТО: Професійно-технічна освіта).

П'ять і більше авторів

1. Психологія менеджмента / [Власов П. К., Липницький А. В., Луцихина И. М. и др.] ; под ред. Г. С. Никифорова. – [3-е изд.]. – Харьков : Гуманитар. центр, 2007. – 510 с.

2. Формування здорового способу життя молоді : навч.-метод. посіб. для працівників соц. служб для сім'ї, дітей та молоді / [Т. В. Бондар, О. Г. Карпенко, Д. М. Дикова-Фаворська та ін.]. – Київ : Укр. ін-т соц. дослідж., 2005. – 115 с. – (Серія "Формування здорового способу життя молоді" : у 14 кн. ; кн. 13).

Без автора

1. Історія Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря / [авт. тексту В. Клос]. – Київ : Грані-Т, 2007. – 119 с. – (Грані світу).

2. Воскресіння мертвих : українська барокова драма : антологія / [упоряд., прим. В. О. Шевчук]. – Київ : Грамота, 2007. – 638, [1] с.

3. Тіло чи особистість? Жіноча тілесність у вибраній малій українській прозі та графіці кінця ХІХ – початку ХХ століття : [антологія] / упоряд.: Л. Таран, О. Лагутенко]. – Київ : Грані-Т, 2007. – 190, [1] с.

Багатотомний документ

Багаторівневий опис

Адміністративне право України: академ. курс : підруч. для студ. юрид. спец. вищих навч. закл. : у 2 т. / НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. – Київ : Юрид. думка, 2004-2005. – Т. 1: Загальна частина. – 2004. – 583 с. ; т. 2 : Особлива частина. – 2005. – 624 с.

Однорівневий опис

Адміністративне право України: академ. курс : підруч. для студ. юрид. спец. вищих навч. закл. : у 2 т. / НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. – Київ : Юрид. думка, 2004-2005. – 2 т.

Бібліографічний опис окремого тому багатотомного видання

Багаторівневий опис

Адміністративне право України: академ. курс : підруч. для студ. юрид. спец. вищих навч. закл. : у 2 т. / НАН України, Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького. – Київ : Юрид. думка, 2004-2005. – Т. 1: Загальна частина. – 2004. – 583 с.

Однорівневий опис

Адміністративне право України: академ. курс : підруч. для студ. юрид. спец. вищих навч. закл. : у 2 т. Т. 1 : Загальна частина / НАН України, Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького. – Київ : Юрид. думка, 2004. – 583 с.

Матеріали конференцій, з'їздів

1. Економіка, менеджмент, освіта в системі реформування агропромислового комплексу : матеріали Всеукр. конф. молодих учених-аграрників ["Молодь України і аграрна реформа"], (Харків, 11-13 жовт. 2000 р.) / М-во аграр. політики, Харків. держ. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. – Харків : Харків. держ. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва, 2000. – 167 с.

2. Кібернетика в сучасних економічних процесах : зб. текстів виступів на республік. міжвуз. наук.-практ. конф. / Держкомстат України, Ін-т статистики, обліку та аудиту. – Київ : ІСОА, 2002. – 147 с.

3. Оцінка й обґрунтування продовження ресурсу елементів конструкцій : праці конф., 6-9 черв. 2000 р., Київ. Т. 2 / відп. ред. В. Т. Трощенко. – Київ : Ін-т пробл. міцності, 2000. – С. 559-956, XIII, [2] с. – (Ресурс 2000).

Препринти

1. Шиляев Б. А. Расчеты параметров радиационного повреждения материалов нейтронами источника ННЦ ХФТИ/ANL USA с подкритической сборкой, управляемой ускорителем электронов / Шиляев Б. А., Воеводин В. Н. – Харьков : ННЦ ХФТИ, 2006. – 19 с. – (Препринт / НАН Украины, Нац. науч. центр "Харьков. физ.-техн. ин-т" ; ХФТИ 2006-4).

2. Панасюк М. І. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами / Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. – Чорнобиль : Ін-т пробл. безпеки АЕС НАН України, 2006. – 7, [1] с. – (Препринт / НАН України, Ін-т пробл. безпеки АЕС ; 06-1).

Словники

1. Географія : словник-довідник / [авт.-уклад. Ципін В. Л.]. – Харків : Халімон, 2006. – 175, [1] с.
2. Тимошенко З. І. Болонський процес в дії : слов.-довід. основ. термінів і понять з орг. навч. процесу у вищ. навч. закл. / З. І. Тимошенко, О. І. Тимошенко. – Київ : Європ. ун-т, 2007. – 57 с.

Атласи

1. Анатомія пам'яті : атлас схем і рисунків провідних шляхів і структур нервової системи, що беруть участь у процесах пам'яті : посіб. для студ. та лікарів / О. Л. Дроздов, Л. А. Дзяк, В. О. Козлов, В. Д. Маковецький. – 2-ге вид., розшир. та доповн. – Дніпропетровськ : Пороги, 2005. – 218 с.
2. Куерда Х. Атлас ботаніки / Хосе Куерда ; [пер. з ісп. В. Й. Шовкун]. – Харків : Ранок, 2005. – 96 с.

Законодавчі та нормативні документи

1. Кримінально-процесуальний кодекс України : станом на 1 груд. 2005 р. / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – Київ : Парлам. вид-во, 2006. – 207 с. – (Бібліотека офіційних видань).
2. Медична статистика : зб. нормат. док. / упоряд. та голов. ред. В. М. Заболотько. – Київ : МНІАЦ мед. статистики : Медінформ, 2006. – 459 с. – (Нормативні директивні правові документи).

Стандарти

1. Графічні символи, що їх використовують на устаткуванні. Показчик та огляд (ISO 7000:2004, IDT) : ДСТУ ISO 7000:2004. – [Чинний від 2006-01-01]. – Київ : Держспоживстандарт України, 2006. – IV, 231 с. – (Національний стандарт України).
2. Якість води. Словник термінів : ДСТУ ISO 6107-1:2004 – ДСТУ ISO 6107-9:2004. – [Чинний від 2005-04-01]. – Київ : Держспоживстандарт України, 2006. – 181 с. – (Національні стандарти України).

Каталоги

1. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області : каталог-довідник / [авт.-упоряд. М. Зобків та ін.]. – Львів : Новий час, 2003. – 160 с.
2. Університетська книга : осінь, 2003 : [каталог]. – [Суми : Університ. кн., 2003?]. – 11 с.

Бібліографічні покажчики

1. Куц О. С. Бібліографічний покажчик та анотації кандидатських дисертацій, захищених у спеціалізованій вченій раді Львівського державного університету фізичної культури у 2006 / О. Куц, О. Вацеба. – Львів : Укр. технології, 2007. – 74 с.

2. Систематизований покажчик матеріалів з кримінального права, опублікованих у Віснику Конституційного Суду України за 1997–2005 роки / [уклад. Кириць Б. О., Потлань О. С.]. – Львів : Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2006. – 11 с. – (Серія: Бібліографічні довідники ; вип. 2).

Дисертації

1. Петров П. П. Активність молодих зірок сонячної маси : дис. ... доктора фіз.-мат. наук : 01.03.02 / Петров Петро Петрович. – Київ, 2005. – 276 с.

2. Іванова К. Ю. Господарсько-правове регулювання договірних зобов'язань інноваційного характеру : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.04 / Іванова Ксенія Юріївна ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого" ; наук. кер. Атаманова Ю. Є. – Харків, 2012. – 202 с.

Автореферати дисертацій

1. Новосад І. Я. Технологічне забезпечення виготовлення секцій робочих органів гнучких гвинтових конвеєрів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. техн. наук : спец. 05.02.08 "Технологія машинобудування" / І. Я. Новосад. – Тернопіль, 2007. – 20, [1] с.

2. Нгуен Ші Данг. Моделювання і прогнозування макроекономічних показників в системі підтримки прийняття рішень управління державними фінансами : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. техн. наук : спец. 05.13.06 "Автоматиз. системи упр. та прогрес. інформ. технології" / Нгуен Ші Данг. – Київ, 2007. – 20 с.

Авторські свідоцтва

А. с. 1007970 СССР, МКИЗ В 25 J15/00. Устрйоство для захвата неориентованніх деталей типа валов / В. С. Ваулин, В. Г. Кемайкин (СССР). – № 3360585/25-08.

Аналітичний опис

Частина книги, періодичного, продовжуваного видання

1. Козіна Ж. Л. Теоретичні основи і результати практичного застосування системного аналізу в наукових дослідженнях в області спортивних ігор / Ж. Л. Козіна // Теорія та методика фізичного виховання. – 2007. – № 6. – С. 15-18, 35-38.
2. Валькман Ю. Р. Моделирование НЕ-факторов – основа интеллектуализации компьютерных технологий / Ю. Р. Валькман, В. С. Быков, А. Ю. Рыхальский // Системні дослідження та інформаційні технології. – 2007. – № 1. – С. 39-61.
3. Ярошенко Т. О. Електронний журнал у дзеркалі публікацій у професійній пресі / Тетяна Ярошенко // Вісник Книжкової палати. – 2006. – № 5. – С. 29-32.
4. Регіональні особливості смертності населення України / Л. А. Чепелевська, Р. О. Моїсеєнко, Г. І. Баторшина [та ін.] // Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України. – 2007. – № 1. – С. 25–29.
5. Зеров М. Поетична діяльність Куліша // Українське письменство ХІХ ст. Від Куліша до Винниченка : (нариси з новітнього укр. письменства) : статті / Микола Зеров. – Дрогобич, 2007. – С. 245-291.
6. Третьяк В. В. Возможности использования баз знаний для проектирования технологии взрывной штамповки / В. В. Третьяк, С. А. Стадник, Н. В. Калайтан // Современное состояние использования импульсных источников энергии в промышленности : междунар. науч.-техн. конф, 3–5 окт. 2007 г. : тезисы докл. – Харьков, 2007. – С. 33.

Електронні ресурси

Локальний доступ

1. Богомольний Б. Р. Медицина екстремальних ситуацій [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. мед. вузів III–IV рівнів акредитації / Б. Р. Богомольний, В. В. Кононенко, П. М. Чуєв. – 80 Min / 700 MB. – Одеса, 2003. – (Бібліотека студента-медика) – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM) ; 12 см. – Систем. вимоги: Pentium ; 32 Mb RAM ; Windows 95, 98, 2000, XP ; MS Word 97-2000. – Назва з контейнера.
2. Розподіл населення найбільш численних національностей за статтю та віком, шлюбним станом, мовними ознаками та рівнем освіти [Електронний ресурс] : за даними Всеукр. перепису населення 2001 р. / Держ. ком. статистики України ; ред. О. Г. Осауленко. – КИЇВ : CD-вид-во «Інфодиск», 2004. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM) : кольор. ; 12 см. – (Всеукр. перепис населення, 2001). – Систем. вимоги: Pentium-266 ; 32 Mb RAM ; CD-ROM Windows 98/2000/NT/XP. – Назва з титул. екрана.

Додаток Б
(продовження)

Аналітичний опис на складову частину електронного ресурсу

1. Нормативні акти України [Електронний ресурс] // Кадрове діловодство : довідник роботодавця / І. Б. Єрмаков. – 3-тє вид., доп. – Електрон. дані та прогр. – Київ : Бізнес Сисеми, 2005. – 1 електронний опт. диск (CD-ROM): кол. : 12 см. – Системні вимоги: Microsoft Windiws 95/98/2000/XP ; 128 Mb RAM ; SVGA (1024 ×768). – Назва з екрана. – Відом. про вид. з буклету.

Віддалений доступ

Бібліографічний опис ресурсу віддаленого доступу (Web-сайт)

1. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Київ : НБУВ, 2013-2015. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua (дата звернення 30.03.2015) – Назва з екрана.

Бібліографічний опис ресурсу віддаленого доступу (Бібліографічна база даних)

1. Електронний каталог Національної парламентської бібліотеки України [Електронний ресурс] : [політемат. база даних містить відом. про вітчизн. та зарубіж. кн., брош., що надходять у фонд НПБ України]. – Електронні дані (803 438 записів). – Київ : Нац. парлам. б-ка України, 2002-2015. – Режим доступу: catalogue.nplu.org (дата звернення 30.03.2015). – Назва з екрана.

Бібліографічний опис ресурсу віддаленого доступу (Інтернет-портал)

1. Ukr.net [Електронний ресурс] : [Інтернет-портал]. – Електронні дані. – [Київ : Український Інтернет холдинг ТОВ "Укрнет", 1998-2015]. – Режим доступу: www.ukr.net (дата звернення 30.03.2015). – Назва з екрана.

Аналітичний опис на складову частину електронного ресурсу – стаття з електронного журналу

1. Івахненко С. В. Особливості фінансового контролінгу в стратегічному управлінні страховою компанією [Електронний ресурс] / С. В. Івахненко // Ефективна економіка : електронне наукове фахове видання. – Електронні дані. – [Дніпропетровськ : Дніпропетров. держ. аграрний ун-т : ТОВ "ДКС Центр", 2012]. – № 7. – Режим доступу: www.economy.nayka.com.ua (дата звернення 13.06.2013 р.). – Назва з екрана.

Аналітичний опис на складову частину електронного ресурсу – стаття з Web-сайту

1. Umland A. Nichtideologische Motivationen der "Swoboda"-Wähler : Hypothesen zum Elektorat der ukrainischen radikalen Nationalisten bei den Parlamentswahlen vom Oktober 2012 [Electronic resource] / Andreas Umland // Ukraine-Analysen. – Electronic data. – [Bremen : Universität Bremen und der Deutschen Gesellschaft für Osteuropakunde, 2012]. – № 109. – P. 8-9. – Mode of access: World Wide Web: ukraine-nachrichten.de/nichtideologische-motivationen-swoboda-w%C3%A4hler_3682_meinungen-analysen (viewed on June 13, 2013). – Title from the screen.

Варіанти тем курсових робіт
(на прикладі дисципліни «Теорія і методика фізичного виховання»)

---

1. Базові поняття та їх роль в теорії і методиці фізичного виховання.
2. Значення теорії і методики фізичного виховання в системі наукових знань.
3. Спорт як багатогранне суспільне явище.
4. Виникнення та розвиток системи фізичного виховання.
5. Наукові, організаційні та програмні основи фізичного виховання.
6. Мета, завдання та загальні принципи фізичного виховання як педагогічні категорії.
7. Фізичні вправи як основний специфічний засіб фізичного виховання.
8. Техніка фізичних вправ як предмет вивчення та наукового дослідження.
9. Наукові підходи до аналізу техніки виконання фізичних вправ.
10. Особливості педагогічних методів у фізичному вихованні.
11. Навантаження та відпочинок як складові методів фізичного виховання.
12. Ігрові методи в системі фізичного виховання.
13. Місце та роль змагального методу в фізичному вихованні.
14. Методи слова та наочної дії у фізичному вихованні.
15. Взаємозв'язок та особливості різних сторін фізичного виховання.
16. Практика застосування принципу “свідомості та активності” у фізичному вихованні.
17. Практика застосування принципу “наочності” у фізичному вихованні.
18. Принцип “доступності та індивідуалізації” у фізичному вихованні.
19. Практика застосування принципу “систематичності” у фізичному вихованні.
20. Практика застосування принципу “динамічності” у фізичному вихованні.
21. Взаємозв'язок методичних принципів фізичного виховання.
22. Рухові дії як предмет навчання.
23. Механізми та закономірності формування рухових умінь та навичок.
24. Загальна характеристика процесу вивчення вправи.
25. Методичні особливості етапу початкового розучування вправ.
26. Способи виправлення помилок в техніці виконання фізичних вправ.
27. Методичні особливості етапу поглибленого розучування вправ.
28. Особливості етапу вдосконалення вправ.
29. Заходи профілактики травматизму під час занять з фізичного виховання.
30. Сила як фізична якість, види силових здібностей.
31. Основи методики виховання силових здібностей.
32. Силові вправи в системі уроку з фізичного виховання.
33. Характеристика швидкості та види швидкісних здібностей.

34. Напрями вдосконалення методики виховання швидкості.
35. Спритність як фізична якість людини.
36. Види спритності та методика їх виховання.
37. Методи виховання спритності.
38. Швидкість як фізична якість людини.
39. Види швидкості та методика їх виховання.
40. Шляхи направленої дії на деякі здібності, які визначають швидкість.
41. Витривалість як фізична якість людини.
42. Види витривалості та методика їх виховання.
43. Особливості виховання спеціальної витривалості.
44. Гнучкість як фізична якість людини.
45. Види гнучкості та методика її розвитку.
46. Постава та особливості її виховання і корекції.
47. Методика тренувань, стимулюючих збільшення м'язової маси вправ.
48. Методика застосування вправ, які сприяють зниженню ваги.
49. Проблема морального виховання в процесі занять з фізичного виховання.
50. Актуальність розумового виховання у процесі фізичної підготовки.
51. Актуальність естетичного виховання у процесі фізичної підготовки.
52. Актуальність трудового виховання у процесі фізичної підготовки.
53. Фактори направленої формування особистості у процесі фізичного виховання.
54. Структурні засади занять з фізичного виховання.
55. Особливості урочних форм занять з фізичного виховання.